

Ana Kontor

Karl Karlep

EESTI KEELE TÖÖRAAMAT

4. KLASSILE

3. OSA

2017

Ana Kontor

Karl Karlep

EESTI KEELE TÖÖRAAMAT

4. KLASSILE

3. OSA

2017

Ana Kontor, Karl Karlep
Eesti keele tööraamat 4. klassile. 3. osa

Tööraamat sobib õpilastele, kes õpivad põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe tasemel, õpilastele, kellele on rakendatud individuaalne õppekava (IÕK), muukeelsetele õpilastele ning kasutamiseks põhikooli riikliku õppekava järgi õppijate õppe diferentseerimisel.

Retsenseerinud *Kaja Plado, Kadri Männiksaar*
Toimetanud *Airi Kapanen*
Tehniliselt toimetanud *Airi Kapanen*
Kujundanud ja küljendanud *OÜ Puffet Invest*
Viitamata fotod ja illustratsioonid *Shutterstock*
Kaanefoto *Shutterstock*
Kaane kujundanud *OÜ Puffet Invest*

Raamatu väljaandmist on toetanud Haridus- ja Teadusministeerium.
Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik
paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.
Autoriõigus: SA Innove, autorid 2017

ISBN 978-9949-575-40-4 (kogu teos)
ISBN 978-9949-575-49-7 (PDF: kogu teos)
ISBN 978-9949-575-41-1 (1.osa)
ISBN 978-9949-575-42-8 (PDF: 1.osa)
ISBN 978-9949-575-43-5 (2.osa)
ISBN 978-9949-575-44-2 (PDF: 2.osa)
ISBN 978-9949-575-45-9 (3.osa)
ISBN 978-9949-575-46-6 (PDF: 3.osa)
ISBN 978-9949-575-47-3 (4.osa)
ISBN 978-9949-575-48-0 (PDF: 4.osa)

Trükiettevalmistus
OÜ Puffet Invest
Mõisa 4
15322 Tallinn
www.puffet.ee

Trükitud
OÜ Puffet Invest
Mõisa 4
15322 Tallinn
www.puffet.ee

SISUKORD

Metoodilised juhised õpetajale 3. tööraamatu kasutamiseks	3
Ese ja olend. Pilt ja sõna.	5
Nimi ja nimetus	20
Sõnade tähendus	26
Omadussõnad ehk omadust ja tunnust väljendavad sõnad	37
Kellegi või millegi võrdlemine	53
Arvsõna	58
Tegevust ja seisundit väljendavad sõnad	65
Tegijat väljendav sõna lauses	91
Tegevust ja seisundit väljendavad sõnad lauses	96
Küsisõna ja küsimus	106

Metoodilised juhised õpetajale 3. tööraamatu kasutamiseks

Tööraamatu 3. osas on rõhuasetus eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnade tähendusel sõnaühendis ja lauses (mõistmine, lauseloome). Eesmärk ei ole teemast lähtuv keeleüksuste traditsiooniline analüüs, vaid **keelekasutuse** jõukohane **teadvustamine** rõhuasetusega tähendusel. Samalaadseid ülesandeid on vaja sooritada ka teiste ainete tundides, integreerides nii eesti keeles omandatavat teiste ainete tundides käsitletavaga. Jätkub varem omandatud oskuste (peamiselt õigekiri) kinnistamine.

Teemade käsitlemisel on oluline pöörata õpilaste tähelepanu järgmistele seisukohtadele:

- Teadvustada ja sõnastada ülesande **eesmärk** (milleks seda õpime), soorituse „*sammud*“ ja tulemus (õpilastega arutledes).
- Samast objektist, nähtusest, protsessist saab rääkida mitmesuguste sõnadega ja vastupidi (*poiss* või *tüdruk*, *õpilane*, *laps* ...) Sobivad töövõtted on sõnade otsimine või valimine, sõnaühendite moodustamine, sõnade asendamine.
Tähtis on eristada eri üldistusastmega sõnu (konkreetsed ↔ üldised).
- Eristada elusolendite ja esemete/nähtuste nimetusi (*kes? mis?*), nime ja nimetust (*Ants, isa; Pärnu, linn*), nime tähenduse individuaalsust ja suurt algustähte.
- Tegevusakte võib sooritada ainult elusolend (kärbes lendab ise, lennuki lendamist juhib inimene), st masinat saab juhtida ja kasutada.
- Eristada on vaja ka reaalseid objekte ja nähtusi, nende pilte ning neid tähistavaid keeleüksusi. Näiteks sõnaga *koer* saab nimetada looma päriselus, tema kujutist pildil, sõna kuuldes luua kujutlust koerast.
- Lauses või sõnaühendis sõna tähendus sageli konkretiseerub (*pliiats, punane pliiats, Malle punane pliiats*).
Erisuse (konkreetne – üldine) mõistmist on vaja suunata.

- Tegusõnadega väljendatakse **kellegi tegevust** (sööb) või **kellegi/millegi seisundit** (*laps puhkab, vesi lainetab*). Õpilasi segab seisundite mõistmisel formaalne küsimus mida teeb? Seisundi mõistmist soodustab abistav küsimus *Mis seisundis (keegi või miski) on / oli?*
- Osa tegusõnadest vajavad kasutades **täpsustavaid laiendeid** (*päästis?, haaras?*).
- Tegusõna tähenduse täpsustamiseks on kasutusel abimäärsõnad (*hüppas üle / alla / läbi*). Pedagoogil on vaja seletada lapsele ülekantud tähenduse mõistmist (*elas üle*). Sobiv töövõte on sel juhul kirjeldada situatsiooni.
- Õpilastel on levinud **verbi tegema sage kasutamine**. Otstarbekas on asendada see konkreetse tegusõnaga (*tegi süüa → keetis, küpsetas* jm).
- Suhtlemisel sõltub tegusõna **oleviku- ja minevikuvormide kasutamine** järgmistest asjaoludest: **kes räägib, kellele räägib, kelle tegevusest või seisundist räägib**. Lausetes on levinud viitamine asesõnadele (*ma, te, nad, see* jm). Enne asesõnade kasutamist on vaja kuulajale või lugejale teatada, kellest räägitakse (st lisada nimi või nimetus).
Näiteks: *Mari Ta*
Kirjaliku teksti mõistmise võib probleemseks muuta asesõnade ebaõige kasutamine.
- Eakaaslastega võrreldes **märkavad** lihtsustatud õppe lapsed keskkonda tajudes **objektide tunnuseid oluliselt vähem**. Seetõttu on omadussõnade kasutamine piiratud, mõnikord on ka sõna tähendus ebatäpne. Soovitatav on õppetekstides esinevate omadussõnade mõistmiseks ja aktiveerimiseks kasutada omadussõna tunnuste eelnevat reaalselt ja juhitud tajumist, nagu vaatlemine, kuulamine, kompimine, maitsmine, haistmine, seletamine.
- Laiendatud lausete moodustamiseks on mõnikord vaja omadussõnalist öeldistäidet kasutada aluse täiendina, st **sooritada asjakohaseid muuteoperatsioone**.
Näiteks: *Sall on punane. → Punane sall*
- Arvsõnade käsitlemisel on oluline **rõhutada järgarvu olemust**.
Näiteks nii *esimene* kui ka *viies* tähistavad hulga koostises **ühte** objekti, küll aga osutavad selle paigutusele teiste suhtes (*viis kivi, esimene kivi, viies kivi*). Seda on vaja harjutada ka matemaatika tundides.
Teadvustamist vajab ka sõnade *suurem – rohkem, väiksem – vähem* **tähenduste erinevus**.
- Aluse ja öeldise käsitlemisel on praktiline eesmärk – **harjutada lauses põhisõnade leidmist**, et mõista lause tähendust.
- Küsimused jaotuvad kolmeks: 1) küsilause, 2) süntaksiküsimus, et teadvustada seos põhisõna ja laiendi ning põhisõnade vahel (*keetis putru – keetis mida?*), 3) **küsisõna sõnavormi kohta** (*õega – kellega?, loevad – mida teevad?*).
Lause koostise teadvustamiseks on **eelistatud kasutada süntaksiküsimust**. Kuna küsimused sõnavormi kohta on mõneti abstraktsed ja võivad 4. õppeaastal osutada veel probleemseteks, võiks piirduda küsimustega, nagu *kes (see on)?, mis (see on)?, (kes) mida teeb?*
- Jätkub lugemis- ja kirjutamistehnika arendamine automatiseerimise poole ning lausete muutmine, pika lause asendamine lühematega või lause jaotamine lühemateks lauseteks ja lühilause laiendamine.
Sooritust on vaja endiselt „**sammude**“ **kaupa teadvustada** ja sõnastada.
Juhime tähelepanu, et õpetajal on vaja reguleerida ka oma lausete pikkust ja kõne tempot.

Edu tööraamatu mõtestatud kasutamisel ja väikeste „sammude“ kaup õpetamisel!

Ana Kontor, Karl Karlep

ESE JA OLEND, PILT JA SÕNA

Esemeid ja olendeid me nimetame sõnaga.

Näiteks:

lusikas – söögiriist

tüdruk – laps, õpilane, tütar

Mis sõnaga on nimetatud vasakul pildil kujutatud eset?

Nimeta veel söögiriistu.

Mis sõnaga on nimetatud paremal pildil kujutatud inimest?

Selgita sõnade **tütar** ja **tüdruk** tähenduse erinevust.

Esemeid ja olendeid me saame joonistada või pildistada.

MIS (see on)?

KES (see on)?

		
koolipink	kohvitass	hobune
		
mängukaru	karu	poiss

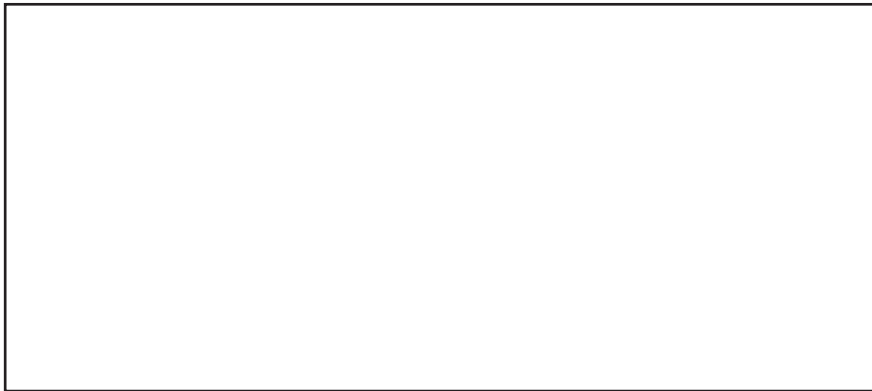
- Mis piltide juurde sobivad veel sõnad *koduloom, laps, mänguasi, mööbliese, metsloom?*

1. Vaata klassis ringi! Loe ja täida korraldused.

- Nimeta klassis esemeid.
- Nimeta klassis elusolendeid.
- Kus on klassis koolipink? Näita.

Koolipink on ese.

- Joonista oma koolipingist pilt.

- Kirjuta sõna – *koolipink*

Tuleta meelde!

- Kõiki sõnu saame **hääldada**, **hääldata**, **lugeda** ja **kirjutada**.
(Vaata 1. tööraamatut.)
- Sageli saame sõnu ka **poolitada** (kooli-pink) ja **muuta** (*koolipingis, koolipingile* jne).

2. A. Loe sõnad.

1) *vares*

2) *kass*,

B. Hääli samad sõnad.

3) *klaas*,

4) *põder*

1) V-A-R-E-S,

2) K-A-S,

3) - - - ,

4) - - - -

C. Sa lugesid ja häälisid sõnu. Kirjuta need sõnad.

kes? – *vares*,

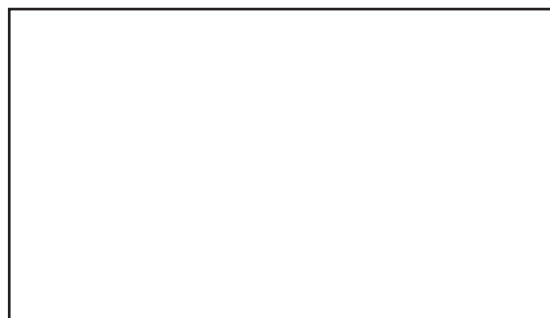
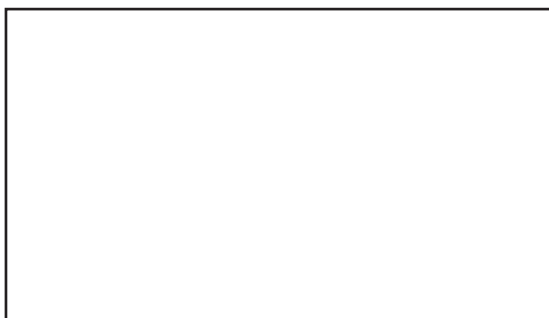
mis? –

D. Poolitada saab neist kahte sõna.

Kirjuta need sõnad ja märgi poolituskoht.

..... ,

E. Joonista iga sõna kohta pilt.

Sõnu saab muuta.

3. Muuda sõnu *vares, kass, klaas, põder* küsimuste alusel.

1) kelle (oma)? –

2) millest (tehti)? –

millele (asetati)? –

3) kellel (on)? –

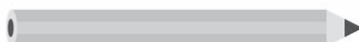
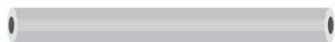
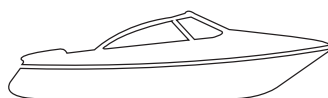
4) kellest (räägiti)? –

Esemeid ja olendeid saab ka muuta.

4. A. Vaata pilte. Mis on piltidel kujutatud? Nimeta.

B. Vaata piltide ridu. Mis muutused on piltidel kujutatud?

Räägi.

5. A. Vaata pilte.

- Kes on kujutatud esimesel neljal pildil?
Mille poolest erinevad ühe ja sama koera pildid?
- Mis on kujutatud teisel pildireal?
Mille poolest erinevad ühe ja sama maja pildid?

B. Ringita õige number.

1. Piltidel on kujutatud	1, 2, 3, 4 koera.
2. Samast koerast on	1, 2, 3, 4 pilti.
3. Mitut maja on kujutatud?	1, 2, 3, 4.
4. Samast majast on	1, 2, 3, 4 pilti.

C. Mis sõnaga nimetad pilte esimesel real (teisel real)?

Sama asja või elusolendit saab kujutada eri tegevuses või eri külgedelt.

Igal pildil on kujutatud ühte momenti koera tegevusest või ühte külge majast.

Asjadel võib olla eri värvus, suurus ja kuju.

Sama sõnaga *maja* saab nimetada erinevaid asju.

Sõnaga *koer* saab nimetada erinevaid koeri.

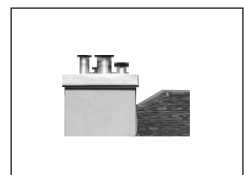

Esemed ja olendid koosnevad osadest.

6. A. Vaata maja ja selle osade pilte.

Mis osadest koosneb maja? Nimeta.

B. Joonista veel kolm maja osa.

Hääldatud sõnad koosnevad häälikutest.

Kirjutatud sõnad koosnevad tähtedest.

7. A. Vaata pilte. Ütle sõnad. Hääli.

.....

B. Nimeta elusolendeid. Hääli elusolendite nimetused.

C. Nimeta esemeid. Hääli esemete nimetused.

8. Loe sõnad. Nimeta tähed.

traktor, kahvel, rebane, toonekurg, loomaaed

- Loe sõnad, milles on 6 tähte.
- Mitu tähte on sõnas *traktor*?
- Jooni kõrvuti olevate kaashäälikute tähed.

Sõna on *toonekurg*.

- Mitu ühekordset tähte on selles sõnas?
- Need tähed on
- Sõnas on ka üks kahekordne täht –
- Leia sõnas pikk ja ülipikk häälik. Märki (✓/).

Sõna on *loomaaed*.

- Hääli sõna. Mitu häälikut on sõnas?
- Mitu ühekordset tähte on sõnas?
- Leia kõrvuti olevad samad ühekordsed tähed. Jooni.
- Leia kahekordne täht.

Kui pikk on sellele tähele vastav häälik? Märki.

- Eralda liitsõna osad püstkriipsuga.

9. A. Koosta esemete või olendite nimetusi segipaisatud tähtedest.

B. Kirjuta sõna pildi alla.

L – MM – A – S – A

K – S – A – I – NN

P – I – K – Ä – E

B – AA – I – S – T

10. A. Vaata pilte. Nimeta.

- Mis osadest koosnevad piltidel kujutatud esemed? Arutage klassis.

B. Vaata pilte. Nimeta sõnad.

- Hääli sõnad. Nimeta iga sõna häälikud.
- Nimeta veaohklikud häälikud. Määra nende pikkus.
- Nimeta sõnades ühekordsed ja kahekordsed tähed.

Kirjuta sõnad.

11. A. Loe laused tabelis.

B. Mis muutub?

Kas muutub ESE või SÕNA (*laud*) või mõlemad?

C. Tee tärnike (*) õigesse lahtrisse.

	lause	muutub ESE	muutub SÕNA <i>laud</i> KOOSTIS
1.	Pane raamat <u>lauale</u> .		*
2.	Siim värvib ära!		
3.	Võta raamat <u>laualt</u> .		
4.	Mitu eset on <u>lual</u> ?		
5.	Paiguta klassis <u>lauad</u> teise kohta.		
6.	Lapsed tõusid vaikselt <u>laua</u> <u>äärest</u> püsti. 		
7.	Paranda katkine jalg ära!		

13. A. Vaata pilte.

Kas muutunud on ESE või seda tähistava SÕNA KOOSTIS?

pliiats

pliiats

- Mis muutus? **Muutus ESE.**
- Selgita muutust.
- Mis jäi samaks? **Samaks jäi SÕNA KOOSTIS.**

B. Loe veel kord lauseid harjutuse 12 tabelis.

Kirjuta tabelis kasutatud sõna *laud* vormid.

.....

.....

C. Jooni samad tähed sõna *laud* vormides.

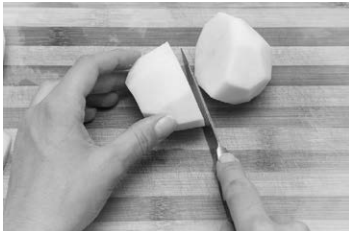
14. A. Vaata pilte. Loe laused.

Joonistab **pliiatsiga.**

Joonistab **pliiatsit.**

Lõikab noaga.

Teritab nuga.

B. Loe küsimused ja vastused.

- Mis muutus? **Muutus SÕNA KOOSTIS** (sõnavorm).
Selgita muutust.
- Mis jäi samaks? **Samaks jäi ESE:**
pliiats – joonistamise vahend
nuga – lõikamise vahend

Pane tähele!

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

1. Esemel või elusolendi tunnused võivad muutuda.

Sõna (eseme või olendi nimetus) jääb aga samaks.

Näiteks

See on suvise vahtra leht.

Vahtra lehed muutuvad kirjuks.

Muutus vahtra leht (lehe värvus).

Me kasutame ikka sama sõna: *vahtra leht*.

2. Kõneldes ja kirjutades muudame sõna (eseme või olendi nimetuse vormi).

Ese või elusolend võib jääda muutumatuks.

Näiteks:

Ma võtsin pliiatsi.

Ma joonistasin selle pliiatsiga.

Ese (pliiats) võib olla sama.

Lauses kasutan aga eri sõnavorme – *pliiatsi, pliiatsiga*.

15. A. Vaata pilte. Nimeta.

B. Loe laused. Ütle pildi asemele sõna. Kirjuta laused.

I osa

1. paistis palavalt.

Päike

2.

kõrval

oksal istus

.

.....

.....

3.

näris

.

.....

4.

,

ja

siblisid põllul.

.....

.....

5. Äkki kuulis

all krabinat.

.....

.....

6. Seal varitses

.

.....

- Jooni kirjutatud lauses täishäälikute kahekordsed tähed.
- Ühes sõnas on ülipikk täishäälik. Ringita see.

II osa

1.

ehmus.

2. Ta pillas

maha.

.....

3.

kukkus reinu-vaderile

pihta.

.....

.....

4.

niutsatas.

.....

5.

kuulis seda.

.....

6. Ta kamandas

ja

kokku.

.....

.....

7. Kodu-linnud jooksid suure kisaga

poole.

.....

.....

C. Loe ridade kaupa. Jooni õiged sõnad.

- 1) kuuse – kusse
 - 2) käbi – käpi – käppi – kääbi – kääpi
 - 3) tibud – tipud – tippud – tiibud – tiipud
 - 4) rebane – repa – reppa – rebane – reepa
- Leia ja ringita joonitud sõnad enda kirjutatud lausetes.

NIMI JA NIMETUS

1. A. Loe küsimused.

B. Kirjuta lühike vastus.

1. Mis on sinu nimi?
2. Mis on sinu ema nimi?
3. Mis on sinu sõbra nimi?
4. Mis on sinu õpetaja nimi?
5. Mis on koera nimi?
6. Mis on kassi nimi?

Tuleta meelde!

Inimestele pannakse alati nimed.

Ka paljudele koduloomadele pannakse nimed.

Nimed kirjutatakse alati suure algustähtega.

Näiteks

2. Loe ja vasta koha-nimega.

1. Kus sa elad?
2. Mis on Eesti Vabariigi pealinn?
3. Mis linnas elab sinu tuttav?

Jäta meelde!

Linnade, külade ja tänavate nimed kirjutatakse

alati suure algus-tähega.

Näiteks

3. A. Vaata pilte. Loe ridade kaupa nimi ja nimetus.

	<u>nimetus</u>	<u>nimi</u>
	poiss	Kert
	kass	Miisu
	tänav	Nõlvaku
	linn	Tallinn

B. Loe veel kord nimed tabelis.

Kirjuta värviliselt üle nime algustäht.

- Missuguse algustähega kirjutame nimed?

C. Loe veel kord nimetused tabelis.

Kirjuta värviliselt üle nimetuse algustäht.

- Missuguse algustähega kirjutame nimetused?

Jäta meelde!

Nimetused kirjutatakse väikese algustähega (*käärid*).

Suur algustäht on nimetusel üksnes lause alguses.

Näiteks. *Käärid on laual.*

4. A. Loe laused. Jooni nimed.

1. *Lii ja Rein elavad Elvas.*
2. *Eha elab õva tänavas.*
3. *Maril on koer Muki ja kass Kiti.*

B. Loe laused. Jooni nimetused.

1. Muri on Priidu koer?
2. Tädi Ivi elab Tartu linnas.
3. Kas Põltsamaal on Kuuse tänav?

C. Täida tabel. Leia nimed ja nimetused harjutuse A ja B osast.

tüdrukute ja naiste nimed	
poiste ja meeste nimed	
loomade nimed	
linnade nimed	
tänavate nimed	

5. Loe nimed. Leia ühine nimetus. Kirjuta.

1. Tartu, Pärnu, Narva, Viljandi –
2. Pauka, Muki, Muri, Polla –
3. Pikk, Kuuse, Aia, Lai –
4. Liisa, Piret, Kaisa, Liine –
5. Madis, Karl, Aavo, Martin –

6. A. Loe sõnad. Kas on nimi või nimetus?

B. Tee ring ümber õigele algustähele.

(n, P)oiss, (V, v)end, (E, e)velin, (T, t)artu,
(T, t)änav, (K, k)ass, (N, n)arva, (S, s)ilver,
(N, n)urri, (L, l)inn, (H, h)obune, (K, k)üla,
(T, t)äpi, (P, p)ipi

C. Rühmita sõnad.

nimed:

.....

nimetused:

.....

Kontrolli. 7 nimetust, nime.

7. A. Loe laused.

B. Kas lüngaga sõna on nimi või nimetus? Otsusta.

Jooni nimed. Tee ring ümber õigele algustähele.

1. Minu (E, e)mal on (Õ, õ)de (K, k)arin.
2. Emal on (V, v)ennad (T, t)oomas ja (R, r)eigo.
3. Ema (V, v)ennad on minu (O, o)nud.
4. Ema (Õ, õ)de on minu (T, t)ädi. Tema nimi on (K, k)aire.
5. Meie elame (T, t)artu (L, l)innas.
6. Meie kodu on (K, k)astani (T, t)änaval.
7. Meie (V, v)anaisa kodu asub (P, p)ärnu lähedal.
8. Vanaisa elab (L, l)iiva (T, t)alus.

C. Tõmba maha vale sõna.

- Nimed kirjutatakse suure, väikese algustähega.
- Nimetused kirjutatakse suure, väikese algustähega.

D. Kirjuta harjutus õigesti vihikusse.

Kasuta „Tarkvara mapi“ 12. juhendit.

Mis sõnades on veaohalik „roheline“ nõrk täht? Jooni. (6 sõna)

8. A. Loe laused.

B. Jooni sõnade algustähe vead. (9 viga)

1. Kas sulle meeldib elada Linnas või külas?
2. Suur Vend sõidab homme tallinnasse.
3. Suvel puhkasime perega pärnu Rannas.
4. Mulle meeldib Laulja getter Jaani.
5. Minu Emale meeldib lauljatest Anne veski.

C. Kirjuta välja kõik nimed.

.....

.....

D. Kirjuta harjutus õigesti vihikusse.

Toimi „Tarkvara mapis“ 12. juhendi järgi

SÕNADE TÄHENDUS

Erinevaid esemeid, elusolendeid saab mõnikord nimetada ühe sõnaga.

1. A. Õpetaja ütleb sulle sõnu. Kuula.

- Mida sa iga sõna puhul ette kujutad? Räägi sellest.

(Näiteks sõnad: raamat, diivan, lugemine, magamine jne)

B. Vaata klassi seina enda ees.

- Mida sa seinal näed? Nimeta.

C. Kujuta ette oma tuba. Mis esemed seal on? Nimeta.

Pane tähele!

Sõnad ja sinu kujutlused on omavahel seotud.

- Sa kuuled sõna (näiteks sõna *tass*).

Sõna kutsub esile kujutluse mõnest tassist.

- Sa näed mõnda asja (näiteks tassi laual).

Sa saad seda asja nimetada sõnaga. (See on *tass*).

D. Vasta küsimustele.

- Kas sa oled käinud loomaaias?
- Kas sa oled loomaaias näinud elevanti?
- Kas sinu kodus on televiisor?

Sa oled kedagi või midagi varem näinud (elevanti, televiisorit).
 Sa saad seda eset või olendit ette kujutada ja nimetada.

Teeme kokkuvõtte!

Ma näen, kuulen (midagi).

Ma nimetan seda.

Ma kujutan seda asja ette.

Ma kuulen, näen või tuletan meelde sõna.

Sõna aitab mul märgata asja.

Ma kujutan ette seda asja.

E. Loe sõna. Vaata pilti. Nimeta.

Mis see on või mille jaoks see on? Selgita.

tee

tee

kapp (kapid)

kapp (kapad)

saar

saar

laud

laud

2. Kellest või millest on juttu?

A. Loe lause. Vaata pilte.

Kirjuta lause number sobiva pildi alla.

1. Kurk on punane.

2. Sokk sööb rohtu.

.....

.....

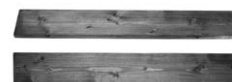
3. Luud on okstest tehtud.

4. See viis kutsub kaasa laulma.

.....

5. Lauad on kuuri ääres riidas.

.....

3. Loe laused. Selgita joonitud sõnade tähendust.

1. Pimedal ööl on pimedal ja nägijal raske teed leida.

2. Metsas olid teed auklikud. Tädi pakkus meile kuuma teed.

Mis sa palliga teed?

3. Kus suitsu, seal tuld. Sellel seal on hea söögi-isu.

4. Õpetaja ootas meid sadama juures.

Õhtul hakkas vihma sadama.

5. Kes seal metsas puu otsas kukub?

Väike laps kukub pidevalt istuli.

Mis aitab sul sõna tähendust mõista?

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Sõna tähendust aitavad mõista:

- * teised sõnad lauses (*kirju vahtraleht, määrdunud vahtraleht*);
- * enda kogemus või ettekujutused asjast, elusolendist, tegevusest, tunnusest.

Ma olen näinud sügisel kirjuid vahtralehti.

Ma olen näinud pilti – kägu istub puu oksal.

Ma olen kuulnud suvel käo kukkumist (häält).

B. Loe laused. Leia lünka sõna.

Kasuta abi harjutuse A osast. Täida lüngad.

1. Ühel koduloomal on kärss. Kellel? –
Selle looma nimetus on
2. Kägu laulab ehk
3. Pilvest hakkas vihmapiisku langema.
Vihma hakkas
4. Väike laps õpib kõndima. Ta ei seisa veel
kindlalt püsti. Ta sageli istuli.

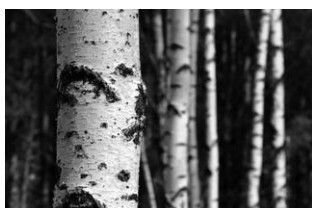
5. Poiss näeb kõrgest teletornist merd ja laevu.
Laevad peaturvad (kus?)-s .
Poiss vaatab teletornist poole.
6. Inimeste liikumiseks on kõnni-
Autode sõitmiseks on auto-
7. Meie pere joob õhtuti mahla või
8. Sa ei jõua pilti täna lõpetada.
Homme sa seda pilti edasi.
9. See inimene ei näe. Ta on
Teel on inimesel abiks valge kepp.
10. Laulupidu peetakse laulu-väljakul.
Pes ajal on alati palju inimesi.

C. Loe veel kord A-osa laused.

1. Leia kahekordne täishäälik sõnades (10 sõna).
 - Jooni need sõnad.
2. Kas täishäälik on neis pikk või ülipikk? Märki.
 - Kontrolli. Pika häälikuga on kaks sõna.

Ühte ja sama eset, omadust ja tegevust saab väljendada erinevate sõnadega.

4. A. Vaata pilte. Loe sõnad. Vasta küsimustele.

Laste sõnad:

issi, isa, paps

kask ehk kõiv

**jookseb, lippab,
kihutab, tormab**

B. Vasta küsimustele.

1. Kes lastest kasutab sõna *issi*?
2. Kus Eestis kasutavad inimesed sõna *kõiv*?
3. Mis sõnadega räägime kiiresti jooksmisest?
4. Missugusele liikumisele osutab sõna *sörgib*?

5. A. Jätka rida sama elusolendit märkiva kolme sõnaga.

1) koer – peni, kutsikas, koduvalvur

2) rebane –

3) karu –

B. Loe sõnad joone alt. Rühmita ja kirjuta need sõnad.

1) suur –

2) ilus –

3) naerab –

4) koristab –

*kraamib, itsitab, nägus, lahmakas, muigab, avar,
meeldib, puhastab, kõrge, tõkerdab, peseb, kaunis*

6. A. Loe laused.

Mis sõnadega nimetatakse kassi? Kirjuta need sõnad.

.....
.....

1. *Villul on väike k/as/ike.*

2. *Kass on üleni h/al/i-kirju.*

3. *Ainult saba-ots on hiire-kuningal
l/um/i-valge.*

4. *Villu kiisu on väga v/al/atu.*

5. *Kiisuke poeb sageli s/ül/e ja lööb n/ur/u.*

B. Kirjuta laused õigesti vihikusse. Kasuta „Tarkvara mapist“ juhendit 13.

C. Leia sõnades kahekordne „sinine“ täht. Jooni. (9 sõna)

- Märki joonitud sõnades pikkade „siniste“ häälikute tähed kaarega. (5 sõna)

6. A. Loe sõnad: *susi, kriimsilm, võsarillem, hallivati-mees, metsakutsu, lamba-varas, sorusaba, metsahall.*

- Keda saab nende sõnadega nimetada?

B. Loe laused. Jooni lausetes sõna *hunt*.

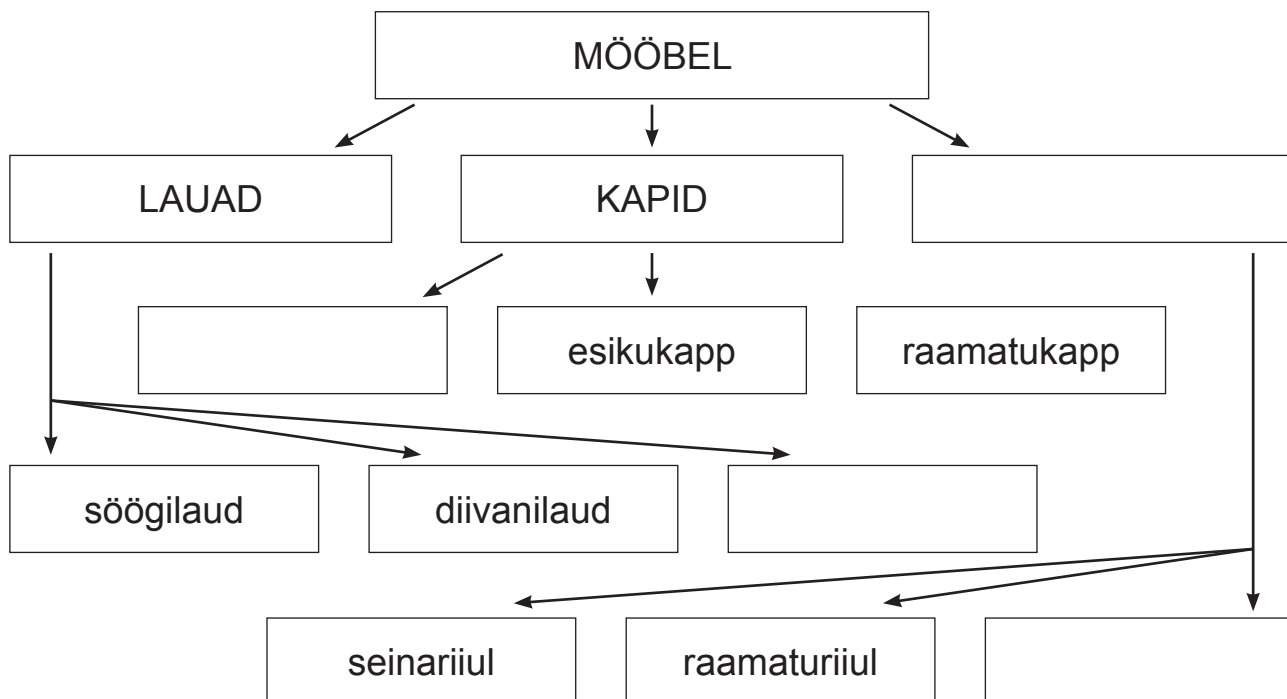
1. Koerale tuli metsas vastu hunt.
2. Koer ei kartnud hunti.
3. Koer tahtis hundiga koos elama hakata.
4. Hundile see plaan meeldis.
5. Hunt ja koer heitsid puu alla puhkama.
6. Keskööl hakkas hundi kaaslane haukuma.
7. Hunt ehmus ja jooksis võssa peitu.
8. Koer imestas: „Hunt polegi julge loom?!“

C. Asenda lausetes sõna *hunt* teise sõnaga harjutuse A-osast.

Loe laused.

Erinevaid olendeid või esemeid saab nimetada ühe sõnaga.

9. Täida tabel. Kirjuta igasse tühja kasti sobiv sõna.

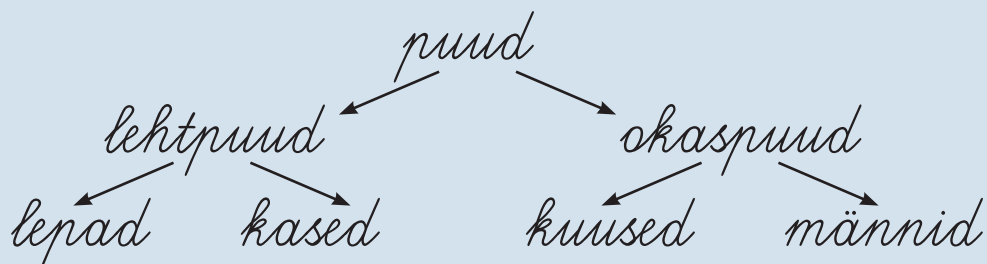
Pane tähele?

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Me rühmitame esemeid ja olendeid eri viisil.

Näiteks:

- 1) üldine ja suur rühm – sõna *puud*
- 2) konkreetsem ja väiksem rühm – sõnad *lehtpuud, okaspuud*
- 3) veelgi konkreetsem ja väiksem rühm – sõnad *lepad, kuused, kased, männid*

10. A. Vaata pilte. Nimeta. Loe sõnad.

B. Kirjuta iga pildi juurde kõik sobivad nimetused.

.....		tamm		
.....		kuusk		
.....		lehtpuu		
		puu		
.....		okaspuu		
.....		vaher		
.....		mänd		

- Mis sõnaga nimetad kõiki pilte?
- Mis sõnaga nimetad
 - a) vasakpoolseid pilte,
 - b) parempoolseid pilte?

11. A. Loe sõnad ridade kaupa. Leia igale sõna-reale ühine nimetus.

Vajaduse korral kasuta loodusõpetuse õpikut.

- 1) laps, tüdruk, õpilane, preili, taat –
- 2) hobune, kala, lind, siil, karu, koer –
- 3) rukis, nisu, oder, kaer, mais –
- 4) sääsk, herilane, kärbes, prussakas –

- 5) puud, põõsad, puhmad, roht-taimed –
- 6) jahu, manna, sool, suhkur, rasv –
- 7) õunad, pirnid, kreedid, kirsid –

B. Leia sõnad A-osast.

- 1 Veohtlikus kohas on kahekordne „sinine“ täht. Jooni.
 - Kas neis on „sinine“ häälik pikk või ülipikk? Märgi.
 - 2 Veohtlikus kohas on täishääliku-ühend. Märgi ühend kaarega.
 - Teine häälik ühendis on ülipikk. Märgi see.
 - 3 Veohtlikus kohas on suluta kaashäälikute ühend.
 - Märgi ühend kaarega.
 - Ühendis on ülipikk häälik. Kirjuta need sõnad.
-

12. Loe sõnapaarid.

Kumb sõna tähistab suuremat rühma? Jooni see.

1) tammed – <u>lehtpuud</u> ,	2) puud – lehtpuud,
3) okaspuud – kuused,	4) õunad – puuviljad,
5) juurviljad – porgandid,	6) loomad – siidid,
7) loomad – metsloomad,	8) koduloomad – kassid,
9) naised – inimesed,	10) karjaloomad – lambad.

OMADUSSÕNAD EHK OMADUST JA TUNNUST VÄLJENDAVID SÕNAD

Koer on kuri.

Sõna kuri märgib koera **omadust**.

Koer on karvane.

Sõna karvane märgib **tunnust**.

Pane tähele?

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Tunnust saab näha, kuulda, maitsta, katsuda, nuusutada.

Näiteks sõnad: *roosa, vali, magus, kare, lõhnar*

Omadust me igal hetkel ei märka.

Näiteks sõnad: *tark, häbelik, sõbralik, usin*

Omadust ja tunnust väljendavad sõnad vastavad

küsimusele *missugune?*

1. A. Loe ja täida korraldused.

Igasse kasti joonista 3 pilti.

- Mis on punased?
Nimeta. Joonista.

- Mis on kandilised?

Nimeta. Joonista.

- Mis on hapud?

Nimeta. Joonista.

- Mis on pisikesed?

Nimeta. Joonista.

Paljudel esemetel ja olenditel võib olla sarnane omadus või tunnus.

Näiteks: *Sidrun ja jõhvikas on hapud.*

2. A. Moodusta erinevate sõnadega suuliselt sõnaühendeid.

1) sinine <i>pall</i> ,	sinine <i>kruus</i> ,	sinine	sinine
2) ruuduline <i>tekk</i> ,	ruuduline ...,	ruuduline ..,	ruuduline ...
3) hapu	hapu	hapu	hapu
4) lühike ...,	lühike	lühike	lühike
5) pikk	pikk	pikk	pikk
6) kare	kare	kare	kare
7) madal ...,	madal	madal	madal

3. Loe sõnad. Sobita.

Vaip on

kollane
pehme
triibuline
ümmargune
hapu
puhas
kirju

sidrun

Ühel esemel või olendil on tavaliselt mitu omadust või tunnust.

Maasikas on punane, magus, ümmargune.

4. A. Loe. Millest võib olla juttu?

B. Kirjuta vastus.

1. Mis on **läbipaistev, vedel, maitsetu**?

See on

2. Mis on **hapu, ümmargune, roheline**?

See on

3. Mis on **valge, õhuke, sile**?

See on

4. Mis on **pisike, roheline, magus**?

See on

Esemeid ja olendeid me eristame tunnuste ja omaduste järgi.

5. A. Loe omadust ja tunnust väljendavad sõnad. Vaata pilte.

B. Rühmita sõnad tabelisse.

- Pane tähele! Mõni sõna sobib mitme pildi juurde.

magus, karvane, pikk, paks, punane, kuri, kõhn, ümmargune, pehme, kandiline, tõsine, põnev

			
	<i>magus</i>		

6. A. Loe küsimus. Vaata pilte.

B. Lõpeta laused piltide alusel suuliselt.

1. *Missugune võib olla õun?*

Õun võib olla hapu. See on hapu õun.

Õun võib olla See on õun.

Õun võib olla See on õun.

2. *Missugused võivad olla püksid?*

Püksid võivad olla Need on püksid.

Püksid võivad olla Need on püksid.

Püksid võivad olla Need on püksid.

3. *Missugune võib olla kleit?*

Kleit võib olla See on kleit.

4. *Missugune võib olla apelsin?*

Apelsin võib olla See on apelsin.

B. Jooni kõik täishääliku-ühendiga sõnad.

- Märki ühendis ülipikk häälik.

7. A. Loe omadust märkivad sõnad C-osa joone alt.

B. Loe esemete ja olendite nimetused.

C. Kirjuta igasse ritta ühiseid omadust või tunnust väljendavaid sõnu.

- 1) kass, koer – *pehme, hall, karvane, seltsiv*
- 2) jää, lumi –
- 3) kumm, mesi, maasikas –
- 4) sidrun, õun, jõhvikas –
- 5) redis, peet, tomat –
- 6) pall, õun, päike –

*pehme, lõhnar, punane, hapu, ümmargune,
magus, hall, külm, valge, karvane, seltsiv*

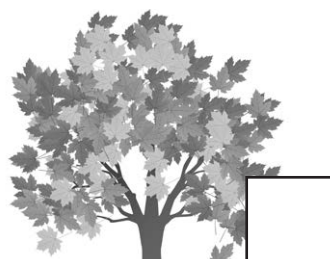
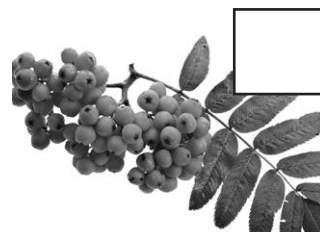
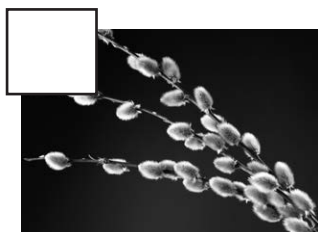
8. A. Loe lausete kaupa.

Jooni igasse lausesse sobiv omadust väljendav sõna.

1. Sügisel muutuvad ilmad *soojaks – külmaks*.
2. Sügisel puhub sageli *nõrk – tugev* tuul.
3. Vahtral on oktoobris *rohelised – värvilised* lehed.
4. Ränd-linnud lendavad talveks *soojale – külmale* maale.
5. Paju kasvab *niisketes – kuivades* kohtades.
6. Kevadel on paju-okstel *kõvad – pehmed* urvad.
7. Kibuvitsal on *sinised – roosad* õied.
8. Sügisel arenevad kibuvitsa õitest *punased – pruunid* marjad.
9. Pihlakal on *magusad – mõrud* marjad.

B. Vaata pilte. Mis lausete juurde need sobivad?

Kirjuta lause number pildi juurde.

9. A. Loe sõnad joone alt. Vaata pilte.

B. Loe laused. Vali lausesse sobiv tunnust või omadust väljendav sõna. Kirjuta.

1. Rästik on *mürgine* madu.

2. Nastik ei ole

..... madu.

3. Rästiku keha värv on või

4. Nastiku pea külgedel on laigud.

5. Maol on ja kere.

6. Madude toiduks on loomad või linnud.

kollased, pruun, peenike, mürgine, hall, pikk, väikesed

C. Kas kirjutasid kõik sõnad joone alt õigesti. Kontrolli.

D. Leia lünkadesse kirjutatud sõnad.

- Veaohtlikus kohas on pikk täishäälik (1 sõna). Märgi.
- Veaohtlikus kohas on pika „sinise“ hääliku tähed (1 sõna). Märgi.

Tunnust väljendavad sõnad kirjeldavad kellegi või millegi värvust, suurust, kuju ja/või maitset.

- *must, kollane, sinine* – VÄRVUS
- *pisike, õhuke, lai* – SUURUS
- *neli – nurkne, ümar, piklik* – KUJU
- *hapu, mõru, soolane* – MAITSE

10. A. Loe ja täida korraldused.

B. Joonista kasti 4 pilti.

- 1) jäme pliiats, 3) pikergune õhupall,
2) tilluke täpp, 4) ümmargune nõöp.

C. Värvi pliiats roheliseks, täpp mustaks,
 õhupall laiguliseks, nööp triibuliseks.

D. Vasta suuliselt neljale küsimusele. Lõpeta laused.

Missugune on nööp (pliiats, täpp, õhupall)?

- Nööp on See on nööp.
- Õhupall on See on õhupall.
- Pliiats on See on pliiats.
- Täpp on See on täpp.

11. Loe küsimused. Vasta suuliselt.

1. Mis maitse on hapukapsal? Mis on veel hapu maitsega?
2. Mis maitse on soolatud seentel? Mis on veel soolase maitsega?
3. Mis maitse on limonaadil? Mis on veel sarnase maitsega?
4. Mis maitse on jäätisel? Mis on veel sarnase maitsega?

12. A. Loe sõnad ridade kaupa. Üks sõna ei sobi tähenduse poolest teiste hulka. Kriipsuta see sõna läbi.

maitse – soolane, lapergune, kibe, magushapu,.....

suurus – paks, lühike, peenike, kollane,

kuju – pisike, hapu, ümmargune, kolmnurkne, *lapergune*

värvus – helepruun, jäme, valge, hall,

B. Leia mahakriipsutatud sõnadele sobiv rida. Kirjuta.

C. Jooni kahekordsete tähtedega sõnad.

- Märki pikkade häälikute kahekordsed tähed. (4 sõna)

13. A. Loe sõnad. Loe tabeli pealkirjad.

B. Rühmita sõnad tabelisse.

Igasse tulpa sobib neli sõna.

*roheline, hapu, kandiline, paks, kollane, helehall,
pikk, lühike, magus, mõru, soolane, ümmargune,
kolmnurkne, jäme, punakas, piklik*

värvus (missugune?)	suurus (missugune?)	kuju (missugune?)	maitse (missugune?)

C. Jätka rühmitamist õpetaja öeldud sõnadega suuliselt.

14. Loe küsimus. Vasta suuliselt näidise järgi.

1. **Mis** on magus?

Missugune ?

Komm on magus.

Magus komm.

2. **Mis** on lühike?

Missugune ?

..... on lühike.

Lühike

3. **Mis** on nelinurkne?

Missugune ?

..... on nelinurkne.

Nelinurkne

4. **Mis** on tume?

Missugune ?

..... on tume.

Tume

15. Mis on piltidel? Kirjelda neid?

Leia vajaduse korral sõnu harjutuse 13 tabelist.

			
<i>värvus</i>			
<i>kuju</i>			
<i>maitse</i>			

16. A. Loe sõnaühendid. Jooni tunnust väljendavad sõnad.

- 1) tilluke põõsas, kahar põõsas, rohelised lehed;
- 2) mõru tablett, õhuke tablett, piklik tablett, valge tablett;
- 3) lühike must vest, nelinurksed sügavad taskud;
- 4) kõrge kandiline laud, madal ümmargune laud.

B. Rühmita joonitud sõnad. Missugune?

- värvus – (3 sõna)
- suurus –
..... (6 sõna)
- kuju –
..... (5 sõna)
- maitse – (1 sõna)

17. A. Vaata pilti. Loe lausete kaupa.

Jooni sobiv tunnust või omadust väljendav sõna.

1. Sinikael-pardi isaslind on *uhke* – *tagasihoidliku* välimusega lind.

sinikaelpart

2. Tal on *rohekas – sinine* *punakas – kollane* pea.
3. *Lühikese – pika* kaela ümber on *valge – must* võru.
4. Nokk on tal *sinine – valge*, keha on *must – hall*.

B. Kirjelda suuliselt sinikael-pardi isaslinnu välimust.

18. A. Loe omadust väljendavad sõnad joone alt.

B. Loe laused. Täida lüngad sobivate omadussõnadega.

Ta on missugune?

I osa

1. Ta ei karda koera. Ta on laps.

2. Ta naeratab sageli ja räägib kõigiga.

Ta on õpilane.

3. Ta tervitab klassi-kaaslasi ja õpetajaid.

Ta õpilane.

4. Ta kaotab tihti oma kooliasju.

Ta on õpilane.

5. Onu Joosep töötab vahel ka laupäeviti.

Ta on mees.

sõbralik, lohakas, julge, töökas, viisakas

II osa

1. Poiss räägib vahel rumalate sõnadega.

Ta on poiss.

2. Peep kuulab tunnis, mida õpetaja räägib.

Ta on õpilane.

3. Rainer ei räägi alati õigust. Ta on laps.

4. Kaisa tülitseb sageli klassi-kaaslastega.

Ta on laps.

nirtsakas, ebariisakas, tähelepanelik, valelik

C. Rühmita omadust väljendavad sõnad.

Meeldivat käitumist väljendavad sõnad:

.....

.....

Ebameeldivat käitumist väljendavad sõnad:

.....

.....

19. A. Vaata pilte. Loe sõnad.

B. Ühenda sobivad pildid ja sõnad.

on (missugune?), on (missugused?)

kohmakas

karal

vilgas

arg

libedad

pahur

- Üks sõna jäi üle. Moodusta sellega sõnaühend.

C. Kasuta harjutuse A- ja B-osa.

Ütle laused ja sõnaühendid näidise järgi. Kirjuta.

on missugune?

Missugune

.

1. Jänes on **arg**.

Arg jänes.

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

6. pahur.

Pahur

20. A. Leia „Tarkvara mapist“ kirjutamise skeemid („punane“ ja „roheline“ häälik).

B. Loe laused. Korda lüngaga sõna.

- Muuda veaohlike häälikute pikkust skeemide järgi.
- Vali õige skeem. Kirjuta skeemi number sõna ette.
- Rühmita lüngaga sõnad.

1. Minu (...) /õt/ e käis emaga suures toidupoes.
2. Seal tundsid nad (...) m/ak/ usat saialõhna.
3. (...) L/et/ i (...) t/ak/ a olid lahked müüjad.
4. Nad müüsid maitseid ja värseid (...) k/ok/ e.
5. (...) K/ok/ id ei olnud (...) /ot/ avad. Need olid kallid.
6. Ema pani (...) k/ot/ i kaks lõhnavat (...) k/ok/ ide (...) p/ak/ i.
7. (...) /Õt/ e ei oska (...) k/ot/ us nii ilusaid (...) k/ok/ e teha.

1. skeem (6 sõna)

.....

2. skeem (1 sõna)

3. skeem (2 sõna)

4. skeem (1 sõna)

5. skeem (3 sõna)

C. Loe ja kirjuta B-osa laused vihikusse („Tarkvara mapp“, juhend 12).

D. Leia ja jooni tunnust või omadust väljendavad sõnad (omadussõnad).

E. Loe ja vasta lausete põhjal. Kirjuta.

- Missugused müüjad? müüjad.
- Missugune saialõhn? saialõhn.
- Missugune toidupood? toidupood.
- Missugused koogid?
..... koogid.

KELLEGI VÕI MILLEGI VÕRDLEMINE

1. Loe. Vasta küsimustele suuliselt.

1. *Mati on vanem kui Kalle.*

- Kes on noorem?

2. *Jalgrattur sõitis aeglasemalt kui mootorrattur.*

- Kes sõitis kiiremini?

3. *Jänes on hundist väiksem.*

- Kes on suurem?

4. Liinal ja Meelil on punased kleidid.
Liina kleit on heledam. Meeli kleit on tumedam.

- Kelle kleite lausetes võrreldi?
- Mida said teada Liina kleidist? Liina kleit on
- Mida said teada Meeli kleidist? Meeli kleit on

Teeme kokkuvõtte?

Inimesi ja loomi ning asju ja tegevusi saab võrrelda.

Võrdlemisel me kasutame vastupidise tähendusega sõnu.

Näiteks: *pikem – lühem, noorem – vanem,
suurem – väiksem, heledam – tumedam,
aeglasemalt – kiiremini.*

2. A. Loe. Vasta küsimustele.

Kadri on pikem oma nooremast õest ja lühem vennast.

- Kellega on võrreldud Kadri pikkust?
- Kes on Kadrist lühem?
- Kes on Kadrist pikem?
- Kes lastest on kõige pikem?
- Kellest on vend pikem?

B. Joonista kolmest lapsest pilt.

- Mis on laste pikkuse kohta lausetes öeldud?
Arvesta seda joonistamisel.
- Märki Kadri pilt täpiga.

Teeme kokkuvõtte

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Võrrelda saab mitut asja, elusolendit, tegevust jne.

Võrdlemiseks leiame tunnuste ja omaduste erisuse või sarnasuse.

Näiteks Inimene on kellestki noorem ja lühem,
teisest aga vanem ja pikem.

3. A. Loe laused. Täida lüngad.

Ants läks mööda jalgteed Matile külla.

See tee oli sõiduteest lühem, aga kergteest pikem.

- Kõige lühem oli
- Kõige pikem oli

B. Moodusta teisest lausest kaks lühemat lauset.

Jalgtee oli —
.....

4. A. Loe laused. B. Täida lüngad.

Anni elas uues majas kooli lähedal.

Naabrite maja oli madalam, koolimaja kõrgem.

- Anni maja oli koolimajast
- Anni maja oli kui naabrite maja.

C. Järjesta majad. Alusta kõige madalamast.

..... ,
..... ,
..... ,

5. A. Loe laused. Täienda pilti teksti põhjal.

Teisel riiulil on kaheksa raamatut.

Kolmandal riiulil oli raamatuid rohkem.

Esimesel riiulil oli raamatuid vähem.

B. Loe laused. Märki sisult õige lause ette +.

- ☐ Esimesel riiulil oli raamatuid vähem kui teisel riiulil.
- ☐ Esimesel riiulil oli raamatuid vähem kui kolmandal riiulil.
- ☐ Esimesel riiulil oli raamatuid rohkem kui teisel riiulil.
- ☐ Esimesel riiulil oli raamatuid rohkem kui kolmandal riiulil.
- ☐ Rohkem kui kaheksa raamatut oli esimesel riiulil.
- ☐ Rohkem kui kaheksa raamatut oli kolmandal riiulil.
- ☐ Vähem kui kaheksa raamatut oli esimesel riiulil.
- ☐ Vähem kui kaheksa raamatut oli kolmandal riiulil.

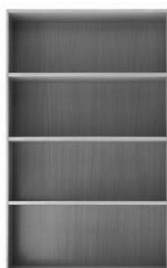
C. Vasta küsimustele. Täida lüngad.

- Mitu raamatut võis olla esimesel riiulil?
- Mitu raamatut võis olla kolmandal riiulil?

6. A. Loe laused. Vasta küsimusele.

Atsil oli laual seitse vihikut.

Neid oli laual kolme võrra vähem kui riiulil ja nelja võrra rohkem kui koolikotis.

- Mille hulki on võrreldud?

B. Loe veel kord teine lause.

Moodusta suuliselt teisest lausest kaks lühemat lauset.

Vihikuid oli laual — kui
..... kui

C. Lõpeta laused.

- Riiulil oli vihikuid kolme võrra *rohkem / vähem* kui laual.
- Koolikotis oli vihikuid nelja võrra *rohkem / vähem* kui laual.
- Mitu vihikut oli koolikotis? Arvuta.
- Mitu vihikut oli riiulil? Arvuta

Jäta meelde?

Harjutuses 5 ja 6 **võrdlesid** sa **hulki**.

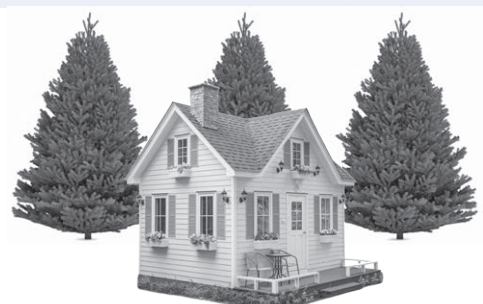
Näiteks: *kolme võrra rohkem*

ARVSÕNA

1. A. Vaata pilti. Mitut kuuske on pildil kujutatud?

B. Loe ja korda lauset.

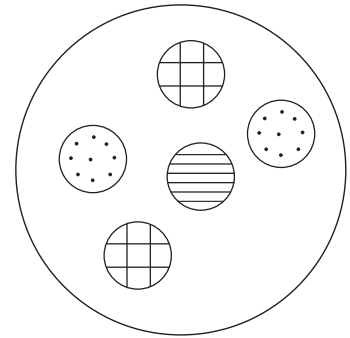
Maja taga kasvab — kolm kuuske.
— **3** kuuske.

2. A. Vaata pilti. Vasta küsimustele.

B. Kirjuta sõnaga. Kirjuta numbriga.

1. Mitu ruudulist ringi on? *kaks 2*
2. Mitu joonelist ringi on?
3. Mitu täpilist ringi on?
4. Mitu väikest ringi on?
5. Mitu suurt ringi on?
6. Mitu ringi on kokku?
7. Missuguseid ringe on võrdselt?

Pane tähele?

Üks, kaks, kolm, neli, viis, kuus on **arvsõnad**.

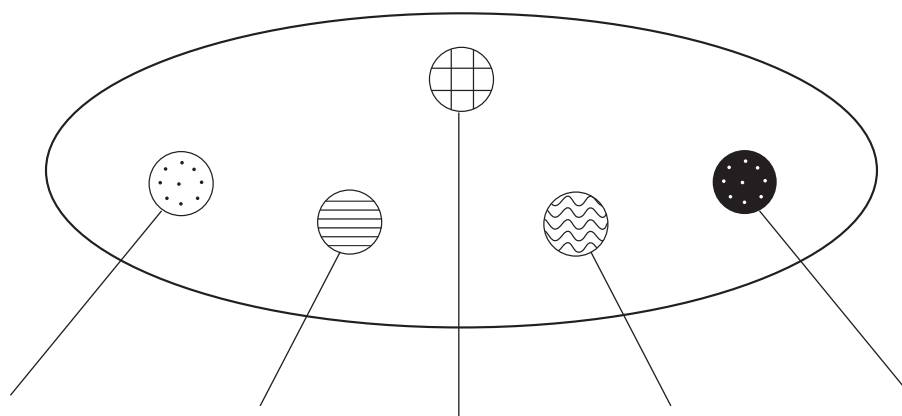
- Arvsõnad väljendavad esemete või elusolendite hulka (hulga suurust ehk arvu).

viis pliiatsit, kolm tihast

- Arvsõna (arvu) võime kirjutada sõna ja numbriga.

viis – 5 kümme – 10

3. A. Vaata ringide asukohta. Loe sõnaühendid.

esimene ring **teine** ring **kolmas** ring **neljas** ring **viies** ring

1. ring

2. ring

3. ring

4. ring

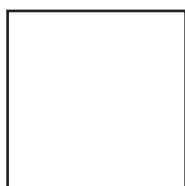
5. ring

- Mitu väikest ringi on joonistatud?

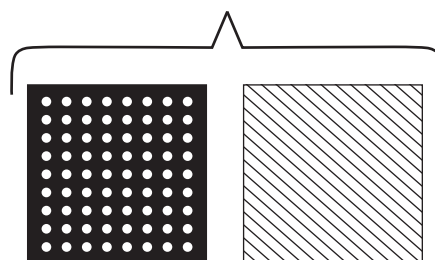
Seleta sõnaühendite *viis ringi* ja *viies ring* tähendust.

B. Seleta sõnade *üks* ja *esimene*, *kaks* ja *teine* tähendust.

üks ruut (1)

kaks ruutu (2)

esimene ruut (1.)

teine ruut (2.)

- Mitmest ruudust räägitakse sõnaühendiga *teine ruut*.

Pane tähele?

Esimene, teine, kolmas, neljas on ka arvsõnad.

Need arvsõnad väljendavad

ühte eset või elusolendit järjekorras (järjestuses).

Arvsõnu *esimene, teine, kolmas, neljas* ... võime

kirjutada ka numbriga. Sel juhul on numbri järel punkt.

1. – *esimene*, 2. – *teine*, 5. – *viies*, 10. – *kümnes*.

C. Loe küsimus. Vasta. Kirjuta sõnaga.

1. Mitmes ring on ruuduline?

Mitu ruudulist ringi on?

2. Mitu joonelist ringi on?

Mitmes ring on jooneline?

3. Mitu ringi on tumedat värvi?

Mitmes ring on tumedat värvi?

4. Mitmes ring on täpiline?

Mitu täpulist ringi on?

5. Mitu laineliste joontega ringi on?

Mitmes ring on laineliste joontega?

D. Värvi 1) ring kollaseks, 2) ring siniseks,
3) ring pruuniks, 4) ring roheliseks, 5) ring mustaks.

E. Loe küsimus. Vasta küsimusele lausega.

Kirjuta vastuseks number.

1. Mitmes ring on must? ring

2. Mitmes ring on sinine? ring

3. Mitmes ring on roheline? ring

4. Mitmes ring on pruun? ring

5. Mitmes ring on kollane? ring

• Kas kirjutasid numbri järele punkti? Kontrolli.

4. Sobita. Vasta küsimustele.

3 cm

Joone pikkus on kolm sentimeetrit.

2 looma.

6 lusikat.

3 kilogrammi liha.

5. leib on suurem.

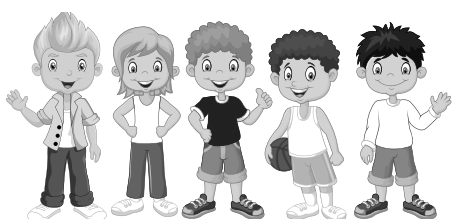
4. lusikas on pikem.

Leivad kokku kaaluvad 3 kilogrammi.

- Mitu lusikat on 4. kohal?
- Mitu leiba on 5. kohal?
- Mitu leiba on kokku 2. ja 3. leib?

5. A. Vaata alumist pilti. Vasta küsimustele lühidalt.

Kirjuta sõnaga.

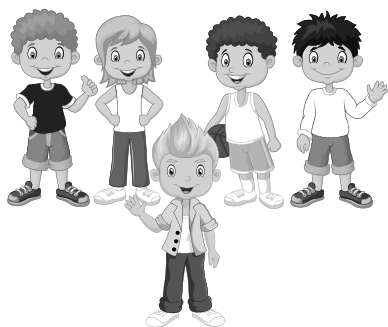
1. Mitu poissi seisab ravis?
2. Mitmel poisil on tumedad tennised? ...
3. Mitmel poisil on tume särk?
4. Mitmel poisil on nõõpidega särk?
5. Mitmel poisil on nõõpideta särgid?

B. Vaata alumist pilti. Loenda poisid ravis.

Loenda juurde poiss rivi ees.

C. Loe küsimused. Vasta lühidalt.

Kirjuta vastused numbritega.

1. Mitu poissi seisab ravis? *Neli poissi*
Mitmes poiss seisab rivi ees? *5. poiss*

2. Mitmes poiss ravis on tumeda särgiga?
- Mitmes ta on ülemisel pildil?

6. Loe. Sobita sõnad ja numbrid.

kuus 6. 10 *kümme*

kuues 6 10. *kümnes*

üks 1. 2 *kaks*

esimene 1 2. *teine*

7. A. Loe. Joonista.

1. Neli jänest. Neljas jänes on tume.

2. Kuus ruutu. Esimene ruut on suurem.

3. Neli palli. Teine pall on teistest väiksem.

B. Vasta küsimustele sõnadega.

1. Mitu tumedat jänest joonistasid?

2. Mitmes pall on teistest väiksem?

3. Mitu puud joonistasid?

4. Mitmes on puude ravis kuusk?

5. Mitu ruutu joonistasid?

6. Mitmes jänes ravis on valge?

TEGEVUST JA SEISUNDIT VÄLJENDAVAD SÕNAD

Olendeid ja esemeid saame iseloomustada tegevuse või seisundi järgi.

Tegevust ja seisundit saame väljendada sõnaga.

		<u>tegevust väljendav sõna</u>
	Jänes <u>jookseb</u> .	jookseb
	Ats <u>hüppab</u> .	hüppab
	Rita <u>kirjutab</u> .	kirjutab

		<u>seisundit väljendav sõna</u>
	Päike paistab .	paistab
	Peep istub . Nukk istub .	istub
	Triin magab .	magab

1. A. Vaata pilte. Ütle iga pildi kohta lauseid.

Kes?

mida teeb?

Mis?

mida teeb?

Vali lausetesse järgmisi sõnu: *laulab, naeratab, saeb, vaatab, õitseb, pühib, võimleb, muigab, lõhnab*

B. Nimeta igas lauses tegevust või seisundit väljendav sõna.

Kirjuta pildi juurde

T

– tegevus

või

S

– seisund.

2. A. Loe sõnapaaride kaupa. Korda joonitud sõna.

Kas see sõna märgib kellegi või millegi tegevust või seisundit?

B. Rühmita joonitud sõnad.

1) Riin <u>jutustab</u> ,	2) supp <u>keeb</u> ,
3) lapsed <u>kõnnivad</u> ,	4) Aare <u>loeb</u> ,
5) lilled <u>tõhnavad</u> ,	6) tähed <u>säravad</u> ,
7) kunstnik <u>maalib</u> ,	8) kass <u>hiilib</u> ,
9) sportlane <u>ujub</u> .	

<u>väljendab tegevust</u>	<u>väljendab seisundit</u>

C. Leia sõnades kahekordsed täishäälikud.

- Häälda võrdlevalt täishääliku pikkust (pikk – ülipikk – pikk).
- Märgi pikkade täishäälikute tähed kaarega (2 sõna).

Jäta meelde?

Üks elusolend võib sooritada paljusid tegevusi.

Ühe esemega saab sooritada mitut tegevust.

Üks ese või elusolend võib olla ka mitmes seisundis.

3. A. Loe ridade kaupa.

B. Kas sõnad reas märgivad tegevust või seisundit?

Kirjuta rea lõppu ☐ T või ☐ S.

- *koer* – haugub, hüppab, jookseb, sööb; ☐
- *tüdruk* – laulab, tantsib, jookseb, joonistab; ☐
- *oja* – vuliseb, sulab, külmub, voolab; ☐
- *taim* – kasvab, õitseb, lõhnab, närtsib. ☐

Ühte ja sama tegevust võivad sooritada erinevad olendid.

Ühes ja samas seisundis võivad olla erinevad esemed või olendid.

Näiteks:

- 1) *kass, koer, jänes, poiss* – jooksevad
- 2) *ahvid, elevandid, lapsed, kassid* – söövad
- 3) *puu, lill, tüdruk* – kasvaravad

4. A. Loe sõnad.

B. Jätka igat loetelu 4 sõnaga (vajaduse korral otsi sõnu lugemik-tööraamatust või loodusõpetuse tööraamatust).

1. Väljendavad kõnelemist: loeb, räägib, ütleb, hõikab,

.....

2. Väljendavad liikumist: jookseb, jalutab, astub, ruttab,

.....

3. Väljendavad töötamist: saeb, lõikab, viilib, keedab,

.....

Jäta meelde?

Tegevust ja seisundit väljendavaid sõnu saab nimetada ühe sõnaga – TEGUSÕNA.

5. A. Loe sõnad harjutuse alt. Loe laused.

B. Kirjuta lausesse sobiv sõna.

I osa

1. *Neljanda klassi lapsed ujulasse.*
2. *„Julge nüüd vette!“ õpetaja.*
3. *„Mina ei julge minna,“ Siret
vaikselt.*
4. *„Mina ei karda vett,“ Mikkkel
kaugelt.*
5. *Ta pea ees vette.*
6. *„Ärge ujuge liiga sügavale!“ õpetaja.*

hüüdis, hõikas, sosistas, läksid, hüppas, hoiatas

C. Loe veel kord lünka kirjutatud sõnad.

Mis neist väljendavad liikumist? Jooni (2 sõna).

Kõik ülejäänud on väljendavad sõnad.

6. Loe.

Mida mina teen?

MINA (ma)

	n
--	---

MINA (ma) – laula/n (joonista/n, võimle/n, söö/n)

Tegevust väljendab sõna lõpuga -n.

Siis ma räägin oma tegevusest.

Mida sina teed?

SINA (sa)

	d
--	---

SINA (sa) – kuula/**d** (laula/**d**, võimle/**d**, söö/**d**)

Tegevust väljendab sõna lõpuga **-d**.

Sel juhul ma vestlen kaaslasega. Ma räägin tema tegevusest.

Mida tema teeb?

TEMA (ta)

	b
--	---

TEMA (ta) – võimle/**b** (kuula/**b**, laula/**b**, söö/**b**)

Tegevust väljendab sõna lõpuga **-b**.

Siis ma räägin kellegi kolmanda tegevusest.

7. A. Loe tulpade kaupa. Vali sobivad lõpud. Kirjuta.

Räägin sulle ...

<u>enda tegevusest</u>	<u>sinu tegevusest</u>	<u>kellegi tegevusest</u>						
MINA <table><tr><td></td><td>n</td></tr></table>		n	SINA <table><tr><td></td><td>d</td></tr></table>		d	TEMA <table><tr><td></td><td>b</td></tr></table>		b
	n							
	d							
	b							
räägi...	tereta...	liimi...						
vestle...	osta...	värvi...						
jutusta...	valmista...	õmble...						
lausu...	lõika...	rebi...						
kõnele...	haki...	puhasta...						

B. Vasta suuliselt küsimustele.

- Mida saab köögis hakkida?
- Mida saab rebida?

Pane tähele?

Sõnavormi muutes võib muutuda sõnalõpu ees sõna häälikkoostis.

Näiteks: *laduma – laon, sõitma – sõidan*

8. A. Moodusta suuliselt õiged sõnavormid.

Mina (ma) *mida teen?* – õmblema, meisterdama, hüppama

Sina (sa) *mida teed?* – nägema, vedama, hoidma, leidma

Tema (ta) *mida teeb?* – suusatama, lippama, hüplema, sööma

9. A. Loe laused. Täida lüngad.

Kuidas valmistada küpsistest torti?

I osa Mida MA TEEN? **Ma** n

1. Tordi valmistamiseks võta ma kaks pakki kohupiima.
2. Kohupiimale lisa suhkrut ja sega hästi läbi.
3. Seejärel vala ma piima ja sega jälle.
4. 200 grammi küpsiseid (leotama) mahlas veidi pehmemaks.
5. Siis (laotama) ühe kihi küpsiseid koogialusele.
6. Nüüd ma (kutsuma) õe appi.

II osa Edasi valmistab torti õde. Mina (jälgima)

Mida TA TEEB?

Ta

b

1. Ta (määrima) küpsise-kihile kohupiima.
2. Sellele (laduma) ta jälle küpsiseid.
3. Kõige peale (panema) ta kohupiima.
4. Tordi (kaunistama) ta marjade, marmelaadi ja kommi-tükkidega.
5. Lõpuks (asetama) ta tordi tunniks ajaks külm-kappi.

B. Leia „Tarkvara mapist“ juhend 12.

Kirjuta I või II osa laused vihikusse. Toimi juhendi järgi.

10. A. Loe küsimused. Täida lüngad.

Mida SA TEED?

Sa

d

1. Kas sa (oskama) küpsisetorti valmistada?
2. Kas sa (praadima) endale muna?
3. Kas sa (lugema) ajakirja „Täheke“?
4. Kas sa (mängima) vahel sõbraga kabet?
5. Kas sa (käima) mõnes huviringis?

B. Loe veel kord küsimused. Vasta suuliselt.

11. A. Vaata pilte. Loe laused. Kirjuta.

Ülle räägib Mallele: „Mina joonistan“.

Sina

Mati (tema)

Ülle räägib Matile: „Mina“.

Sina

Vaata Mallet.

Tema

Mati räägib Mallele: „Mina saen“.

Sina Ülle teeb ka midagi.

Tema

Malle räägib Üllele: „Mina“.

Sina joonistad. Aga Mati? Tema

Malle räägib Matile: „Mina“.

Sina Mida teeb Ülle? Tema

B. Kasuta eelmisi lauseid. Vasta küsimustele.

1. Kelle tegevusest rääkides kasutas Ülle (Malle, Mati) sõna *tema*?

Kellele ta rääkis sellest?

2. Kelle tegevusest rääkides kasutas Ülle (Malle, Mati) sõna *sina*?

Kellele ta nii ütles?

Pane tähele?

Nägin aia taga koera. Ta haukus.

Tegija on nimetatud esimeses lauses.

Järgmises lauses kasutan tegija nimetamiseks sõna **tema (ta)**.

12. Vaata pilti. Lapsed vestlevad oma tegevusest.

Mis sõnaga keegi tegijat nimetab?

Kasuta sõnu *ma, sa, ta*.

1. Mati räägib Õiele enda, Õie ja Atsi tegevusest.

Näiteks:

Ma pühin tahvlit. Sa kastad lilli.

Vaata Atsi. Ta pühib põrandat.

2. Mati räägib Õiele enda, Atsi ja Õie tegevusest.

3. Ats räägib Õiele enda, Õie ja Mati tegevusest.

4. Ats räägib Matile enda, Õie ja Mati tegevusest.

5. Õie räägib Matile enda, Mati ja Atsi tegevusest.

6. Õie räägib Atsile enda, Mati ja Atsi tegevusest.

13. Loe.

Mida meie teeme?

MEIE (me)

	me
--	----

MEIE (me) – laula/**me** (joonista/**me**, võimle/**me**, söö/**me**)

Tegevust väljendab sõna lõpuga **-me**.

Siis räägin ma iseenda ja oma kaaslase (kaaslaste) tegevusest.

Mida teie teete?

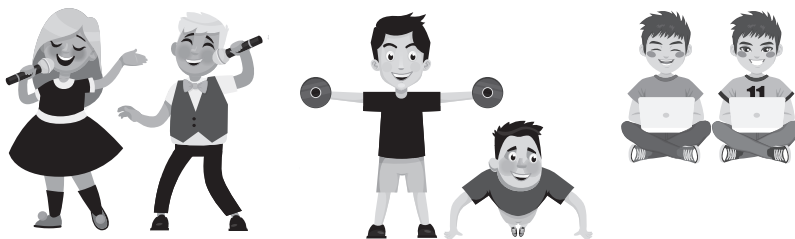
TEIE (te)

	te
--	----

TEIE (te) – võimle/**te** (joonista/**te**, laula/**te**, söö/**te**)

Tegevust väljendab sõna lõpuga **-te**.

Siis räägin ma kaaslastele nende tegevusest.

Mida nemad teevad?

NEMAD (nad)

	vad
--	-----

NEMAD (nad) – istu/**vad** (laula/**vad**, võimle/**vad**, söö/**vad**)

Tegevust väljendab sõna lõpuga **-vad**.

Siis räägin ma kellegagi teiste tegevusest.

14. Moodusta suuliselt õiged sõnavormid.

Meie (me) *mida teeme?* – sõitma, aerutama, lendama.

Teie (te) *mida teete?* – õppima, puhkama, reisima.

Nemad (nad) *mida teevad?* – jooksmas, tormama, kihutama.

15. A. Vaata pilte. Loe laused. Märki piltidel Helle, Ants, Jüri.

Lapsed töötavad aias.

Helle ja tüdrukud riisuvad lehti.

Ants koos sõbraga korjab oksi.

Jüri kaevab koos oma sõbraga maad.

B. Jätka vestlust suuliselt.

Helle ütleb Antsule: „Meie riisume lehti. Teie korjate oksi.

Jüri ja tema sõbrad ka töötavad. Nemad“.

Ants ütleb Hellele: „Meie Teie Aias on ka Jüri ja tema sõbrad. Nemad kaevavad maad“.

Jüri ütleb Antsule: „Meie Te Vaata tüdrukuid. Nad riisuvad lehti“.

- Keda nimetas Helle (Ants, Jüri) sõnaga *teie* (*nemad*, *meie*)?

Pane tähele?

Õues jooksid kassipojad. Nad

Tegijad on nimetatud esimeses lauses.

Järgmises lauses kasutan tegija nimetamiseks sõna *nemad* (*nad*).

C. Kirjuta lünka *me*, *te*, *nad* ja sobivad sõnalõpud.

Helle ütleb Jürile: „Me riisume. Te kaevatete. korja.... oksi“.

Ants ütleb Jürile: „..... korjame oksi. Te kaeva.... maad.

Tüdrukud ka töötavad. Nad riisu..... lehti“.

Jüri ütleb Antsule: „..... kaeva maad. Te korja.... oksi.

Vaata tüdrukuid. Nad riisu..... lehti“.

16. A. Vaata pilti. Loe. Täida lüngad.

1. Mai räägib endast: *Mina hüppa*

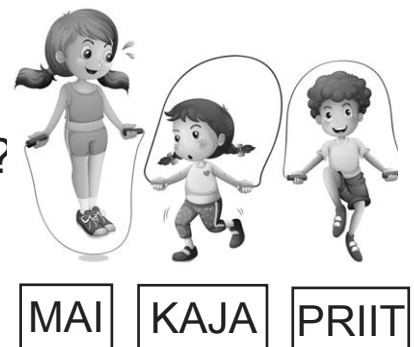
2. *Sina hüppa* Kellele Mai seda ütleb?

Ta ütleb seda Priidule või

3. *Tema hüppa* Kellest Mai räägib?

Ta räägib või

Kellele Mai seda ütleb? Ta ütleb või

4. Mai ütleb: *Me hüppa*.....

Kes hüppavad?

5. Mai ütleb: *Te hüppa*.....

Kes hüppavad

6. Isa vaatab aknast. Ta ütleb: *Nad hüppa*.....

Kes hüppavad?

B. Loe ja täida lüngad pildi abil.

1. Kaja hüppa....

2. Priit hüppa.....

3. Mai hüppa.....

4. Mina ja Kaja hüppa....

5. Priit ja Kaja hüppa....

6. Sina ja Kaja hüppa....

7. Mina ja Priit hüppa.....

- Kes lastest näeb hüppamist?
- Kes saab või saavad nii öelda? Selgita suuliselt lauseid.

17. A. Loe.

tegevus toimub rääkimise ajal (olevikus)		tegevus toimus enne rääkimist (minevikus)	
ma korista/ <u>n</u>	(mida teen?)	ma korista/ si / <u>n</u>	(mida tegin?)
sa korista/ <u>d</u>	(mida teed?)	sa korista/ si / <u>d</u>	(mida tegid?)
ta korista/ <u>b</u>	(mida teeb?)	ta korista/ s	(mida tegi?)
me korista/ <u>me</u>	(mida teeme?)	me korista/ si / <u>me</u>	(mida tegime?)
te korista/ <u>te</u>	(mida teete?)	te korista/ si / <u>te</u>	(mida tegite?)
nad korista/ <u>vad</u>	(mida teevad?)	nad korista/ si / <u>d</u>	(mida tegid?)

B. Loe. Täida lüngad.

olevikuvormid

(praegu)

ma näe/*n* loe/...

sa näe/... loe/...

ta näe/... loe/...

me näe/... loe/...

te näe/... loe/...

nad näe/.... loe/...

minevikuvormid

(eile)

ma näg/i/... luge/si/...

sa näg/i/... luge/si/...

ta näg/i luge/s

me näg/i/... luge/si/...

te näg/i/... luge/si/...

nad näg/i/d luge/si/...

C. Täida tabel.

	olevikuvormid	minevikuvormid
ma	kaalu..., istu...	kaalusin, istusi...
sa	maksa..., lahku...	
ta	vea..., poe...	veda...
me	söö..., joo...	sõi...
te	mõtle..., hüple...	
nad	tiiruta..., kalluta...	

18. Loe. Kirjuta paksult trükitud sõnad minevikuvormides.

1. Tasahilju **tõuseb** – tuul.
2. Siin-seal **langeb** – puuokstelt lund.
3. Varsti **kõiguvad** – kuuseladvad tuules.
4. Mets **õõtsub** – ja **mühiseb** –
5. Lagendikul lumi lausa **keeb** –
6. Kõikjal **tuiskab** –

19. A. Loe minevikuvormid. Moodusta sõnade olevikuvormid.

- 1) nad said – nad,
- 2) sa said – sa,
- 3) nad sündisid – nad,
- 4) sa kõndisid – sa

B. Loe laused. Kirjuta olevikuvormid.

1. Väikesed jänkupojad **sündisid** – varakevadel.
2. Hommikuti **näpistas** – pakane veel nina.
3. Linnud **said** – käia mööda lumekoorikut.
4. Kevadine päike **soojendas** – hellitavalt.
5. Väikesed jänkud **rõõmustasid** –
kevade saabumise üle.

20. Loe.

Tegevus toimub kindlasti.

Seisund on nähtav.

Päike paistab.

Lumi sädeleb.

Oravad hüppavad.

Me puhkame.

Tegevust ei toimu.

Seisund ei ole nähtav.

Päike ei paista.

Lumi ei sädele.

Oravad ei hüppa.

Me ei puhka.

Pane tähele?

Tegevust ja seisundit väljendavaid sõnu ehk **tegusõnu** kasutame

- jaatavas vormis – *loen, õitsevad,*
- eitavas vormis – *ei loe, ei õitse.*

21. Loe laused. Kas tegusõnad on jaatavas või eitavas vormis?

- Jaatav vorm. Märki lause lõppu ☐+.
- Eitav vorm. Märki lause lõppu ☐-.

1. Kevadel puhkevad metsas õitsele lilled. ☐
2. Kevadel ärkab karu talveunest. ☐
3. Orav ja rebane ei maga talvel. ☐
4. Ööbik ja kägu ei talvitu meil. ☐
5. Paljud rändlinnud saabuval meie maale maikuus. ☐
6. Pääsuke ei saabu aprillis. ☐ Ta saabub mais. ☐

Mille järgi sa valisid?

22. Muuda tegusõnad suuliselt eitavaks.

sajab – ei saja,	tuiskab – ei ,
kraaksub – ,	puhastavad – ,
mürisevad – ,	õpin – ,
saen – ,	hüppab – ,
mängime – ,	vaatate – ,
jooksevad – ,	kirjutab –

23. A. Loe sõnad sulgudes. Loe laused.

Jooni sulgudes sobiv vorm.

1. Kevadel (muutuvad, ei muutu) ilmad soojemaks.
2. Lund harilikult (sajab, ei saja).
3. Kevadel (kattuvad, ei kattu) lehtpuud lehtedega.
4. Linnud (punuvad, ei punu) kevadel pesi.
5. Kägu (ehitab, ei ehita) endale pesa.
6. Kägu (muneb, ei mune) oma munad vöörasse pessa.

B. Kirjuta laused vihikusse.

Toimi „Tarkvara mapi“ juhendi 12 järgi.

24. A. Loe laused. Jooni tegusõnad kahe joonega.

B. Muuda tegusõnad eitavaks.

1. Sügisel sajab väga sageli vihma.
2. Kuldnokad ja lõokesed laulavad lahkumislaulu.
3. Talve tulek rõõmustab lapsi.
4. Talvel me suusatame, kelgutame ja uisutame.
5. Kevadel saabuvad künnivaresed ja kuldnokad.
6. Nad hakkavad pesasid punuma.

B. Kuidas on tegelikult õige?

Kasuta igas lauses sobivaid sõnavorme.

25. Loe laused. Vasta küsimustele.

1. *Saalis laulda/kse.*
2. *Voimlas joosta/kse.*
3. *Suusa-maratonil suusatata/kse.*

- Mis tegevusest on juttu 1. lauses?
- Mis tegevusest on juttu 2. lauses?
- Mis tegevusest on juttu 3. lauses?

- Mida said teada tegijate kohta?
- Kes võis laulda?
- Kes võis joosta?
- Kes võis suusatada?

Pane tähele?

Mõnikord me ei tea tegijat.

Sel juhul kasutame tegusõna lõpuga **-kse**.

26. A. Loe laused. Jooni tegusõnad.

B. Kas lausetes on tegija nimetatud?

Ringita nende lausete numbrid.

1. *Mart joonistas kunsti – ringis pildi talvisest metsast.*
2. *Kunsti – ringis joonistatakse mitme – suguseid pilte.*
3. *Puutöö – ringis meisterdatakse lindudele pesakaste.*
4. *Tüdrukud külvasid juba lille – seemneid mulda.*
5. *Vaheajal sõidab meie pere vana – vanematele külla.*
6. *Puhkuse ajal minnakse sageli linnast ära.*

• Kontrolli. Tegija on nimetatud, ja lauses.

C. Muuda ülejäänud lauseid suuliselt.

Nimeta võimalikud tegijad.

27. A. Loe laused.

Otsusta, kas lauses on tegija nimetatud või mitte?

B. Jooni sulgudes sobiv sõnavorm.

1. Kooli staadionil (mängitakse, mängivad) õpilased ja külanoored palli.
2. Staadionil (mängitakse, mängivad) jalgpalli, (joostakse, jooksevad) ja (hüpatakse, hüppavad) kaugust.
3. Mõnikord (korraldatakse, korraldavad) staadionil võistlusi.
4. Kevadel (korrastatakse, korrastavad) staadioni.
5. Külanoored (puhastavad, puhastatakse) hüppekaste ja jooksuradasid.
6. Õpilased ja külanoored (oodatakse, ootavad) kevade tulekut.

28. Vaata pilte. Moodusta sõnapaaridega suuliselt lauseid.

Sõidab sisse.

Sõidab mööda.

Sõidab alla.

Sõidab ringi.

Sõidab üle.

Sõidab vastu.

29. Loe laused. Selgita paksult trükitud sõnade ja sõnapaaride tähendust. Millal nii öeldakse?

1. Madis **kirjutab** harjutust.
2. Madis **kirjutab** harjutust **ümb**er.
3. Madis **kirjutab** harjutust **edasi**.
4. Madis **kirjutab** harjutusest **välja** sõnu.
5. Madis **kirjutab** sõna *kuldnokk* **kokku** üheks sõnaks.
6. Ema palus poest tuua mitu asja.

Madis **kirjutab** asjade nimetused **üles**.

7. Madise ema **kirjutab** koosoleku-teatele **alla**.

- Mille Madise ema kirjutab?

30. Loe laused. Selgita paksult trükitud sõnade tähendust.

1. Rutt **kutsus** Annika **alla** saali.
2. Kalle **kutsus** Mardi teistest **eemale**. Ta näitas Mardile ühte teadet.
3. Marika **kutsus** Terje **kõrvale**. Nad hakkasid pilte vaatama.
4. Tunni kell **kutsus** kõiki lapsi vahetunnist **ära**.
5. Logopeed **kutsus** Mardi tunnist **välja**.
6. Õpetaja **kutsus** Mardi isa matkale **kaasa**.

31. A. Loe sõnapaarid: *kutsus vastu, kutsus tagasi, kutsus esile, kutsusid kaasa.*

B. Loe laused. Kirjuta lünkadesse sobivad sõnapaarid.

Pane tähele! Alati ei ole sõnapaaride sõnad kõrvuti.

1. Hambaarst Mardi reedel
2. Mari inetu käitumine tunnis
teiste laste meelepaha.
3. Poisid isa nendega suusatama.
4. Aune kardab pimedas käia.
Ta ema endale teatrisse

32. A. Loe sõnad joone alt. Loe laused.

B. Vali lausesse tegevust väljendavale sõnale sobiv paariline.
Kirjuta.

1. Hamba-arst tõmbas Jaagul valutava hamba
2. Sünni-päeva hommikul tõstsime Aivari tooliga
3. Väike Kai oli väsinud.
Ta läks meie juurest teise tuppa.
4. Raul astus jooksurajalt
Ta pani tennise-paela kinni.
5. Aet on haige. Ta jääb sel korral võistlustest

üles, kõrvale, välja, eemale, ära

TEGIJAT VÄLJENDAV SÕNA LAUSES

Tegijat väljendav sõna lauses on alus.

1. A. Vaata pilti. Ütle laused. Täida lüngad.

Kass jookseb.

..... jookseb.

..... jookseb.

B. Mis tegevusest räägitakse 1., (2., 3.) lauses?

C. Mis sõnadega nimetatakse jooksjat lausetes?

1. lauses:, 2. lauses:, 3. lauses:

2. A. Ütle laused. Täida lüngad.

..... lamab

..... lamab

..... lamab

B. Mis tegevusest räägitakse 1., (2., 3.) lauses?

C. Mis sõnadega nimetatakse lamajat lausetes?

1. lauses:, 2. lauses:, 3. lauses:

Pane tähele?

1. Tegija nimi või nimetus ja mingi asja nimetus on lauses **aluseks**.

2. Alus vastab küsimusele kes?, mis?.

Näiteks: Ahrv hüppab – kes hüppab?

Pall veereb – mis veereb?

Puu lehed liiguvad – mis liiguvad?

Tema (koer) uriseb – kes uriseb?

3. A. Loe laused.

B. Leia „Tarkvara mapist“ kirjutamise skeemid.

Kirjuta iga lüngaga sõna ette skeemi number.

kes?

1. (...)J/os/ep istub esimeses pingis.

2. Teises pingis istub (....)K/al/e.

3. Mina (....)s/us/ata sin viis kilomeetrit.

4. Maja taga kasvab ilus (....)k/us/ik.

C. Jooni lausetes alused (tegijat nimetavad sõnad).

D. Kirjuta aluse kohale küsimus.

E. Kirjuta laused õigesti vihikusse.

Lauses võib olla ka mitu alust.

Näiteks.

Joosep, Kuldar ja Kaspar mängivad peitust.

Joosep – kes?, Kuldar – kes?, Kaspar – kes?

Ploomid ja kreegid valmivad sügisel.

ploomid – mis?, kreegid – mis?

4. A. Loe laused. Jooni lausetes alused (tegijate nimed või nimetused, puude nimetused).

B. Kirjuta igas lauses aluse kohale küsimus.

kes? kes?

1. Kaarel ja Rainer istuvad t/ak/umises pingis.

2. K/as/id, koer ja kukk kõndisid h/ov/is.

3. Mina ja Andrus v/at/ame koos pilte.

C. Kirjuta laused õigesti vihikusse. Kasuta „Tarkvara mapist“ kirjutamise skeeme ja juhendit 13.

D. Kontrolli oma kirjutatud lauseid.

- Mis sõnas on veaohalik „sinine“ häälik pikk? Märki tärniga.
- Mis sõnades on veaohalik „punane“ häälik pikk? Kirjuta.

5. A. Loe sõnad joone alt. Loe laused.

B. Leia lausetesse sobivad tegijat ja sündmust väljendavad sõnad (alused). Täida lüngad.

I osa

1. Staadionil toimuvad
 2. ootavad kärsitult võistluste algust.
 3. Peagi stardivad
 4. Varsti rebib end ette
 5. ergutavad teda hüüetega.
-

*klassi – kaaslased, pealt – vaatajad, Toomas,
võistlejad, spordi – võistlused*

II osa

1. jälgivad tähelepanelikult võistlejaid.
 2. Ennäe, võidabki.
 3. õnnitlevad võitjat.
 4. Kõikide alade saavad diplomi.
 5. lõpevad kell kolm.
-

*kohtunikud, võitjad, klassi – kaaslased, Toomas,
spordi – võistlused*

Aluseks oleva sõna tähendust võime täpsustada teiste sõnadega.

Näiteks:

Pall veeres põõsasse.

Punane pall veeres põõsasse.

missugune?

Marise punane pall veeres põõsasse.

missugune?

kelle?

Vasta küsimusele sõnaühendiga.

- Missugune pall?
- Kelle pall?
- Kelle (punane) pall?

6. A. Loe laused. Jooni aluseks olevad sõnad.

B. Täpsusta aluseks oleva sõna tähendust. Täida lüngad.

1. Õde mängis liivakastis.

Kelle? *Madise* õde mängis liivakastis.

Missugune? *väike* õde mängis liivakastis.

Kelle? missugune? *Madise väike* õde mängis liivakastis.

1. *Sall on sinist värvi.*

Kelle? sall on sinist värvi.

Missugune? sall on sinist värvi.

Kelle? missugune? sall on sinist värvi.

2. *Kleit ripub kapis.*

Kelle? kleit ripub kapis.

Missugune kleit ripub kapis.

Kelle? missugune? kleit ripub kapis.

7. A. Loe lausepaarid. Jooni alused.

B. Moodusta kahest lausest üks. Kirjuta. Jooni alus.

1. Lind on pikkade tiibadega. Ta lendas üle tee.

Pikkade tiibadega lind lendas

2. Laud on lühikeste jalgadega. See seisab diivani ees.

.....

.....

3. Roos on valgete õitega. See kasvab maja kõrval.

4. Kask on halli jämeda tüvega. Puu kasvab tee ääres.

TEGEVUST JA SEISUNDIT VÄLJENDAVID SÕNAD LAUSES

Tegevust või seisundit väljendav sõna lauses on öeldis.

1. Loe laused tulpade kaupa.

1. Kana kaagutab.	1. Poiss lamab.
2. Kana muneb.	2. Poiss istub.
3. Kana siblib.	3. Poiss seisab.
4. Kana jookseb.	4. Poiss naeratab.

B. Kellest on juttu 1. tulba sõnades?

- Mis sõnadega väljendatakse kana tegevust.
- Jooni need sõnad tulbas.

C. Kellest on juttu 2. tulba sõnades?

- Mis sõnadega räägitakse poisi seisundist? Jooni need sõnad tulbas.

Pane tähele?

Kellegi või millegi **tegevust või seisundit väljendavad** sõnad on lauses öeldiseks.

Näiteks.

Kana muneb. Kirju kana muneb ja kaagutab iga päev.

Lill õitseb. Roosade õitega lill õitseb ja lõhnab.

2. A. Loe laused.

B. Kirjuta õigesti (juhend 15).

C. Jooni lausetes öeldised kahe joonega.

1. Mart meisterdab kuld-n/ok/adele pesa-kasti.

.....

.....

2. Isa parandas kuuris m/ot/or-ratast.

.....

.....

3. Mardi vend v/at/as televiisorit.

.....

.....

4. R/et/e õhtul tulevad meile külalised.

.....

.....

D. Mis lüngaga sõnades kirjutasid veaohlikus kohas

- kahekordse „punase“ tähe järele nõrga „roheline“ tähe?

See sõna on Märki pikk või ülipikk häälik.

- kahekordse „punase“ tähe järele tugeva „roheline“ tähe?

Need sõnad on

- kahekordse „roheline“ tähe?

3. Täienda lauseid sõnadega, mis väljendavad tegevust ja seisundit.

1. Koer **haugub**, **jookseb**, **uriseb**,

2. Lennuk **lendab**,,

3. Vesi **voolab**,,

4. Isa **töötab**,,

5. Puutöö-ringis lapsed,
6. Supp,
7. Mina,,
8. Meie,,
9. Linnud,,
10. Õde ja vend,,

4. A. Loe laused. Jooni öeldised.

B. Kirjuta joonele öeldiste arv lauses.

1. Koolis me loeme, kirjutame, arvutame, laulame ja jookseme.
2. Sulev, Alo ja Kevin mängivad palli.
3. Öösiti ulub ja lõõtsub tuul korstnas.
4. Tüürimees keeras rooli ja laev pöördus itta.
5. Ma istusin toas, kui Pille tuli.
6. Isa luges ajalehest, et meie koolis algab remont.

C. Mitmest tegevusest või seisundist on juttu igas lauses?

D. Leia kahekordse täishäälikuga sõnad. Jooni.

- Märki neis pikad ja ülipikad häälikud (◡ /).

5. Loe laused. Jooni öeldised kahe joonega.

1. Vesi jões voolab ja vuliseb.
 2. Kivide vahel vesi vahutab.
 3. Puude lehed liiguvad ja kukuvad maha.
 4. Mudilased jooksevad ja hüppavad jõe kaldal.
 5. Jões suplevad pardid ja ujuvad kalad.
- Kontrolli: 9 öeldist.

6. A. Loe laused. Leia lausesse sobiv öeldis. Kirjuta.

1. Laulmis-tunnis ma (*mida teen?*)
2. Õde Riina (*teeb mida?*) õues palliga.
3. Peale tunde me (*mida teeme?*) koju.
4. Jõuluvana (*mida tegi?*) lastele kingitusi.
5. Sõdurid (*mida tegid?*) sirges reas.
6. Kas sa (*mida tegid?*) laupäeval kinno?

B. Leia kahekordse „sinise“ tähega sõnad.

- Kas neis on häälik pikk või ülipikk? Märgi või .

7. A. Loe sõnad ja laused.

B. Leia lausesse sobiv sõna. Kirjuta.

Sõnad: *saatis, ruttasid, ostis, sädeles, paistsid*

1. Marianne kleidi triibud kaugele.
2. Lapsed rõõmsalt külalisele vastu.
3. Sportlaste laupadel higi.
4. Vanaema Raiko kooli kell kaheksa.
5. Ruta ema endale uue koti.

Lauses võime öeldise tähendust täpsustada teiste sõnadega.

Mõnikord on täpsustamine väga vajalik.

Näiteks:

- Koer haugub
- Koer haugub õues
- Koer haugub päeval õues

8. A. Lõpeta laused. B. Laienda öeldiseid kahe laiendiga.

C. Kirjuta laused. D. Jooni lausetes öeldised.

1. Mina joonistan — *mida?*
 millal?

Mina joonistan õhtul pilti.

5. Nüüd Helje teisi taga ajama.
6. Äkki komistas Urmas ja
7. Ta natuke aega maas.
8. Varsti ta naerdes püsti.
9. Mõne aja pärast lapsed koju minema.

B. Jooni alused (_____) ja öeldised ().

10. A. Loe sõnad sulgudes.

B. Loe laused. Jooni lausesse sobiv sõna.

1. Lapsed käisid suvel matkamas. Tanel toetus kõvera
otsaga (kepile, keppile).
2. Juhan (võttis, võtis) (selja-kodi, selja-koti) seljast.
3. Ta pani (söögi-pakid, sööki-pakid) (seljakoti, seljakotti).
4. (Ruudi, Ruuti) kandis oma (koti, kotti) õlal.
5. Tee ääres kasvasid (lebad, lepad).

C. Kirjuta harjutus vihikusse. Selleks leia „Tarkvara mapist“
juhend Toimi juhendi järgi.

D. Jooni lausetes alus ja öeldis.

11. A. Loe laused. Jooni alus ja öeldis

B. Kirjuta lause alla:

alus koos selle tähendust täpsustavate sõnadega,
öeldis koos selle tähendust täpsustavate sõnadega.

I osa

1. Tugev tuul vaibus hommikul.

tugev tuul
vaibus hommikul

2. Lasteaia-lapsed mängivad pargis peitust.

.....
.....

3. Väsimatu eideke töötas aias õhtuni.

.....
.....

4. Vallatu Madis jooksis hommikul õue.

.....
.....

II osa

1. Täna tuul ei puhu.

tuul

ei puhu täna

2. Jänes ei söö konti.

.....

3. Tammetõrud ei valmi kevadel.

.....

4. Vapper Kalle ei karda koera.

.....

Teeme kokkuvõtte

Lause põhitähendus sõltub aluseks ja öeldiseks olevate sõnade tähendusest.

Näiteks *Vares kraaksus ja lendas.*
 Lennuk lendas ja mürises.

KÜSISÕNA JA KÜSIMUS

1. Loe. Vasta küsimusele.

Õpilased lugesid lause: *Memm viis koerale toitu.*

Õpetaja küsis: *Mida said teada loetud lausest?*

Mati vastas: *Koer sai süüa.*

Õpetaja: *Kust koer süüa sai?*

Mati: *Keegi viis.*

- Mis jäi Matil lauses märkamata?

Jäta meelde!

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Lausete mõistmiseks on oluline

- 1) märgata tegija nimetust (*memm viis ...*),
- 2) märgata eseme või nähtuse nimetust (*suits tõuseb...*,
vihik kukkus ...).

2. A. Vaata pilte. Loe lause.

Keegi sõidab.
Miski põleb.

- Kõneleja ei tundnud sõitjat ära.
- Ta ei näinud kaugelt ka seda, mis põleb.

Lausetes ei ole öeldud KES sõidab või MIS põleb.

Kõneleja kasutas konkreetse nime ja nimetuse asemel sõnu *keegi* ja *miski*.

Kuidas aga saada teada tegijat või nähtust?

Me saame esitada küsimuse **kes?** või **mis?** koos järgneva sõnaga.

Kuulaja saab küsida teistelt või ise oletada.

Ka lugeja saab oletada.

Keegi sõidab.

Kes sõidab?

Miski põleb.

Mis põleb?

B. Kes võib sõita? Mis võib põleda? Kirjuta.

Keegi (sõidab) – **kes** (sõidab)? *Juss*,

.....

Miski (põleb) – **mis** (põleb) *prahht*,

.....

3. A. Loe sõnapaarid.

B. Rühmita. Kirjuta sõnapaarid.

- 1) loom ulub, 2) tuul ulub, 3) taim kasvab,
4) laps kasvab, 5) oks liigub, 6) putukas liigub,
7) mänguasi keerleb, 8) tüdruk keerleb

Keegi –

	b
--	---

.....

Miski –

	b
--	---

.....

C. Nimeta tegusõnad.

Koosta suuliselt küsimusi koos tegusõnadega.

Kes? >

--

Mis?

Näiteks: Kes ulub? *Loom ulub.*

Mis ulub? *Tuul ulub.*

D. Vasta igale küsimusele kahe sõnaga.

Kes

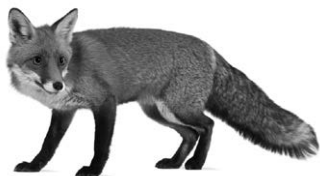
- kasvab?
- liigub?
- keerleb?
- ulub?

Mis

- liigub?
- ulub?
- kasvab?
- keerleb?

Küsimusi saame esitada olendite, esemete, nähtuste kohta.

Samu küsimusi saame esitada ka piltidel kujutatute kohta.

Kes see on?

Mis see on?

Mis see on?

Neile küsimustele vastame sõnaga.

See on rebane.

See on tool.

See on jõgi.

Ühe sõna kohta saab ka küsimusi esitada.

Kes (see on)?

Mis (see on)?

Kuidas seda teha? Toimi nii.

1. Tee kaks sõnakaarti:

keegi

miski

2. Loe sõna.

3. Kata eseme / olendi nimetus või nimi sõnakaardiga kinni.

4. Esita küsimus.

Näiteks: lind

keegi

← kes?

puu

miski

← mis?

Sa katsid sõna kinni ja esitasid küsimuse.

Vastuseks on sama sõna.

lind –

keegi

– kes? – lind

puu –

miski

– mis? – puu

4. A. Loe sõnad.

B. Kirjuta sulgudesse *keegi* või *miski*.

C. Esita ja kirjuta küsimus: *kes?*, *mis?*

laev	(<i>miski</i>) – mis?	jänes	(.....) – kes?
liblikas	(.....) –	rohutirts	(.....) –
Marju	(.....) –	puuvõra	(.....) –
rohi	(.....) –	lõke	(.....) –
jõgi	(.....) –	rästik	(.....) –

5. A. Loe küsimused ja vastused. Sobita.

Kes?	lumi
Mis?	lumi tuiskab
Mis tuiskab? – — — — —	Kert
Kes laulab?	Kert laulab

B. Kirjuta küsimused koos vastustega.

Mis tuiskab? –, *Mis?* –

.....,

6. A. Loe sõnad ja küsimused. Sobita.

lendur

Mis lendab?

lennuk lendab

Kes?

lendur lendab

Mis?

lennuk

Kes lendab?

B. Kirjuta küsimused koos vastustega.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. A. Loe.

Kalle riisus õues prahti. Ta tõstis selle kärule.

Pärast vedas poiss prahi käruga ära.

Samal ajal oli ema köögis. Ta keetis kartuleid ja praadis liha.

Õpilased lugesid teksti.

Õpetaja: *Mida Kalle tegi?*

Mati: *Kalle tegi tööd.*

Õpetaja: *Räägi täpsemalt.*

Mati: *Tegi õues tööd.*

Õpetaja: *Mida ema tegi?*

Mati: *Ema tegi süüa.*

Õpetaja: *Räägi täpsemalt.*

Mati: *Ema oli köögis. Tegi süüa.*

B. Mati rääkis Kalle ja Kalle ema tegevusest. Mida Kalle ema tegi?

- Mis sõna poiss pidevalt kasutas?
- Mis jäi Matil rääkimata?

Leia need tegevust väljendavad sõnad tekstist. Jooni.

Jäta meelde!

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Inimesed räägivad sageli enda või teiste tegevusest.

Nad kasutavad sõnu *teen, teeb, tegi*.

Sõnade *teeb* või *tegi* tähendus on väga üldine.

Vaja on kasutada nende asemel täpsema tähendusega tegusõnu (*riisus, tõstis, vedas, keetis, praadis ...*)

8. Vaata pilti. Loe küsimused ja vastused.

Lapse jutt isale: *Ema teeb midagi.*

Laps ei näinud ema tegevust.

Ta kasutas väljendit *teeb midagi*.

Laps esitas isale küsimuse *mida teeb?*

koos sõnaga ema.

Mida ema teeb?

Nüüd on vaja ema tegevust oletada.

9. A. Loe ja oleta. Täida lüngad.

Täna ema teeb midagi. *Mida ema täna teeb?*

Täna ema,,,

.....,,

Eile ema tegi midagi. *Mida ema eile tegi?*

Eile ema,,,

.....,,

10. A. Loe sõnaühendid.

Esita suuliselt küsimusi koos joonitud sõnadega.

B. Vasta küsimustele.

mida teeb?

1. Pall veereb.

Pall mida teeb?

2. Mees ujub.

3. Poiss vilistab.

4. Sõdur jookseb.

5. Päike paistab.

mida teevad?

Pallid veerevad.

Pallid mida teevad?

Mehed ujuvad.

Poisid vilistavad.

Sõdurid marsivad.

Pungad puhkevad.

- Mis lausetes räägitakse millegi seisundist?
- Mis mõjutab taimede seisundit?

Kellegi või millegi seisundit väljendavate sõnade mõistmiseks saab esitada ka küsimuse *on (oli) mis seisundis?*

Näiteks: pall veereb – pall on *mis seisundis?* (*mida teeb?*)
koer lamas – koer oli *mis seisundis?* (*mida tegi?*)

11. Loe sõnaühendid.

Esita suuliselt küsimusi koos joonimata sõnadega.

Näiteks:

- Pall veereb.

Pall mida teeb?

- Siil veereb.

Kes veereb?

Pall veereb.

Mis veereb?

Siil veereb.

Siil mida teeb?

1. Kana kaagutab.

Kana kaagutab.

2. Lill õitseb.

Lill õitseb.

3. Vares lendab.

Vares lendab.

4. Rakett lendab.

Rakett lendab.

Joonistab – ***mida teeb?***

- Kes võib joonistada?

Joonistavad. Värvivad – ***mida teevad?***

Pane tähele!

(Suuliseks selgitamiseks õpilastele.)

Sama küsimuse *mida teeb?* saame esitada siis,

1) kui jälgime kellegi tegevust,

2) kui vaatame pildil kujutatud tegevust.

12. A. Loe tegusõnad.

B. Rühmita sõnad küsimuste alla.

jookseb, jooksevad, loevad, teretab, arvutab,
vaataravad, mõtlevad, meisterdab

<u>Mida teeb?</u>	<u>Mida teevad?</u>
jookseb	

C. Lisa mõlemasse tulpa veel 2 sõna.

D. Leia suuliselt iga tegevust väljendava sõna juurde tegijat väljendav sõna.

Näiteks: *koer* jookseb, *lapsed* jooksevad

Keegi teeb midagi.

Villu ehitab. – Tegevus veel kestab.

Me tahame teada, mida Villu ehitab.

Selleks esitame küsimuse mida? koos sõnaga **ehitab.**

Mida Villu ehitab?

13. A. Mida võib Villu ehitada? Jätka.

Villu **ehitab** *mida?* – *ehitab sauna, ehitab*,
ehitab,
.....,

B. Villu ehitas. Töö sai tehtud. Jätka suuliselt.

Villu ehitas *mille?* – sauna, kuudi, ...

14. A. Vaata pilte.

B. Loe küsimused. Vasta.

Kes loeb?

Aavo

Mida Aavo loeb?

Aavo

C. Mida veel võib Aavo lugeda? Jätka suuliselt.

Aavo loeb, Aavo loeb,

.....

.....

15. A. Vaata pilte. Loe. Vasta küsimustele ühe sõnaga.

See on

Tiit kaevab labidaga maad.

KES kaevab labidaga maad?

MIDA kaevab Tiit labidaga?

MILLEGA kaevab Tiit maad?

Kas panid tähele?

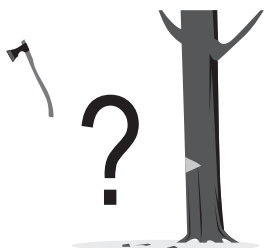
Küsimused ja vastused aitavad mõista lause tähendust.

16. A. Vaata pilte. Loe. B. Vasta küsimustele.

See on

Madis raiub kirvega puud.

KES raiub kirvega puud?

MIDA raiub Madis kirvega?

MILLEGA raiub Madis puud?

17. A. Loe lause, küsimused ja vastused.

B. Sobita küsimus vastusega.

Kirjuta vastuse ette küsimuse number.

Töömehed veavad autoga liiva.

1. Mida teevad?	töömehed
2. Kes?	veavad <u>liiva</u>
3. <u>Kes</u> veavad?	töömehed veavad <u>autoga</u>
4. Veavad <u>mida</u> ?	1. veavad
5. Töömehed veavad <u>millega</u> ?	<u>töömehed</u> veavad

